

LETO XI

Številka 27

Jesenice, 11. julija 1969

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja« Železarna Jesenice, Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Brušenje gredic v valjarni žice na Beli

Razgovor s šefom DE vzdrževanja inž. Mirom Nočem Edino merilo za dobro ali slabo delo, je dosežena proizvodnja

Naš današnji sobesednik je šef delovne enote vzdrževanja inž. Miroslav NOČ. Naloge delovne enote so glede na rekonstrukcije v Železarni vedno večje in vedno bolj zahtevne in zato smo prosili šefa DE za nekaj odgovorov.

VPRAŠANJE: Verjetno je reorganizacija vzdrževalne službe v Železarni do sedaj že pokazala vse pozitivne posledice, nedvomno pa tudi pomanjkljivosti. Zanima nas vaše mnenje, oziroma ocena pozitivnih posledic pa tudi eventualnih pomanjkljivosti dosedanjega delovanja reorganizirane službe.

ODGOVOR: Vse pozitivne posledice se v tem obdobju centraliziranega vzdrževanja še niso pokazale, kajti za prehod na preventivno vzdrževanje v metalurškem podjetju je potrebna daljša doba. V tem času smo uspeli, da večja popravila in remonte natančno programiramo in jih usklajujemo s proizvodnjo ter seveda po programu tudi izvajamo. Za tekoče vzdrževanje pa nam v sedanjih fazi primanjkuje predvsem rezervnih delov. Sedanja minimalna količina vseh rezervnih delov, ki jih imamo na zalogi, kar pravzaprav pogojuje preventivno vzdrževanje, je glavni razlog, ki zahteva daljše obdobje za prehod na preventivno vzdrževanje. Pomanjkanje potrebnih rezervnih delov, predvsem za nove naprave, je v tem kratkem času za v na-

prej težko predvideti, razen tega pa smo pri tem odvisni tudi od uvoza. Trenutno imamo naročenih za 6 milijard starih dinarjev rezervnih delov, vendar pa sem bil obveščen, da bomo od te naročene količine lahko nabavili le za 50 milijonov starih dinarjev. Eden od pomembnih ukrepov za izboljšanje sistema dela je tudi ta, da smo letos začeli mesečno planirati vzdrževalna dela po obratih. Obratovodja v obratu, 25. v mesecu podpiše naš program, ki je usklajen s proizvodnim programom. Tak način dela je vplival na dvig storilnosti, kajti planirano delo se lažje pripravi pa tudi hitreje naredi, oziroma čas za izvršitev del se skrajša, ker je delo naprej predvideno oziroma pripravljeno.

Pomanjkljivosti reorganizacije vzdrževanja pa so po mojem mnenju v tem, da je denar za vzdrževanje vzdrževalcem določen v naprej. V okviru tega denarja, ki je namenjen izrecno za vzdrževanje, pa proizvodni obrati zahtevajo mnoge izboljšave, preureditve in drugo, kar presega namen določenega denarja. Veliko teh želja v interesu proizvodnje tudi re-

aliziramo, posledica pa je, da so vzdrževalni stroški višji kakor so s planom predvideni. Druga dilema, ki se je pojavila z reorganizacijo vzdrževanja, je v delitvi dela po strokah in s tem povezano vprašanje, kdo je za vzdrževanje v obratu odgovoren. Prej je bil odgovoren asistent za vzdrževanje za celotno vzdrževanje v obra-

(NADALJ. NA 7 STR.)

Tehnična izboljšava, ki izkazuje na leto čez sto milijonov S din prihrankov in koristi

Koničenje jeklenih palic je predstavljalo kritično ozko grlo v novem jeklovleku na Beli. Vsi zaposleni na vlečnih klopeh so morali vlagati maksimalne fizične napore, da so dosegli predpisane norme. Vztrajno so iskali najboljše rešitev, da bi dvignili storilnost in zmanjšali težko in zamudno delo.

Kolektivne naloge in problema sta se poleg mnogih drugih lotila tudi asistent za proizvodnjo, tehnolog MA-TEVŽ GLUHAR in dninski mojster vlačilnice STANE HORVAT iz obrata jeklovlek. Oba sta se v problem poglobila in strokovno znanje ter dolgoletne delovne izkušnje so rodile zaželeni uspeh.

V skupnem delu sta prišla na idejo, da se morajo izdelati na vlečnih klopeh posebne avtomatske škarje, ki morajo delovati samodejno na principu samozapornosti, poleg tega pa sta morala projektirati in izdelati še posebno krmilje za dviganje in spuščanje škarij. Ko sta po večmesečnih poizkusih izdelala avtomatske škarje in potrebno krmilno napravo, so začeli v novem jeklovleku na Beli vleči jeklene palice iz 200 kg kolobarjev in ne več kot do sedaj posamezne palice. Pri vlečenju jeklenih palic iz 200 kg kolobarja je potrebno samo enkratno koničenje. Iz enega kolobarja izvedejo 120 palic, z novo napravo, to je s škarjami in krmilno napravo torej odpade 119 koničenj, kar je velik

uspeh, ki je popolnoma odstranil zamudno koničenje, ki je predstavljalo v obratu jeklovlek kritično ozko grlo.

Avtorja tehnične izboljšave št. 1856 sta montirala njuno avtomatsko izvedbo na dveh vlečnih klopeh in s tem znatno povečala storilnost dela. V eni dnini na dveh vlečnih klopeh po novem načinu iz kolobarjev izvedejo 1.170 palic, poleg tega pa je tudi precej manjši izmeček kot prej, ko so morali jeklarji koničiti vsako palico posebej. Z novo napravo avtorjev Gluharja in Horvata je bil rešen neren tabilen dosednji način dela, predvsem pri vlečenju drobnih dimenzij palic do 13 mm. Proizvodnja manjših dimenzij vlečenih palic od 8 do 13 milimetrov pa se je povečala za 370 ton, kar je brez dvoma velik in lep uspeh tehnične izboljšave in pomemben prispevek avtorjev k sanaciji problemov jeklovleka. Z novim tehnološkim in delovnim postopkom sta avtorja omogočila večjo kvaliteto proizvodnje predvsem tanjših vlečnih palic. Poleg tega je bila nova naprava izvedena z minimalnimi stroški. Izvedba in uspešno dopolnilo starih vlečnih klopov je v veliko korist tako obratu jeklovlek, kakor tudi celotnemu kolektivu. Škoda le, da obratno knjigovodstvo in ekonomska služba ne moreta izračunati zaradi pomanjkljivih podatkov celotnih prihrankov in koristi, ki se izražajo v povečani proizvodnji, lažjem delu in večji delovni varnosti.

Člani odbora za izume in racionalizacije so avtorjema na osnovi ocen in mnenj ter priporočil pristojnih strokovnjakov in izvedencev priznali enkratno skupno odškodnino v višini 2.000 N din s prošnjo in željo, da po enoletnem obratovanju skušata skupaj z računovodsko in ekonomsko službo in pripravo dela ugotoviti vse prihranke in koristi, ki se v kakršni koli obliki in višini pojavljajo zaradi izboljšave.

Avtorja zaslužita za uspešno novost zahvalo in čestitko celotnega kolektiva.

Petletna pogodba med TAM Maribor in slovenskimi železarnami

V torek so v Mariboru direktorji slovenskih železarn Jesenice, Ravne in Store podpisali petletno pogodbo o dobavi svojih proizvodov mariborski tovarni avtomobilov. Za našo Železarno je pogodbo podpisal direktor mag. inž. Peter Kunc.

V okviru potreb tovarne avtomobilov Maribor, ki znašajo letno okrog 16.000 ton železarskih izdelkov, bo naša Železarna dobavljala 11.000 ton, ostalo pa železarna Ravne in Store. Pri tem pa računajo, da se bo količina v naslednjih letih povečala še za okoli 50 %.

Ugodnosti takega dolgoročnega dogovarjanja so obojestransko pomembne. Na eni strani zagotavlja tovarni avtomobilov enakomerno in redno dobavo naših proizvodov, na drugi strani pa nam zagotavlja rednega kupca, ki je naš največji poslovni partner obenem pa nas zavezuje za redno izpolnjevanje pogodbenih obveznosti. Take dolgoročne pogodbe bodo preprečevale tudi nihanja v proizvodnji.

Spodbujanje iznajdljivosti v proizvodnji

Velike proizvodne enote v novem času vedno bolj uporabljajo razne znanstvene metode, da bi proizvajalce in zlasti še vodilne kadre spodbujali in jih naučili, kako bodo postajali boljši ustvarjalci, izumitelji, novatorji in racionalizatorji v proizvodnji. Tudi v naši Železarni so bili narejeni prvi, začetni koraki v tej smeri, ki pa so v pogledu večjega, učinkovitejšega in znanstveno organiziranega ter programiranega spodbujanja resnično šele začetni. Morda smo v naših dosedanjih prizadevanjih za večji razmah izumiteljstva, novatorstva in racionalizatorstva, preveč poudarjali samo materialno stimulacijo in mnogo premalo intelektualno stimulacijo.

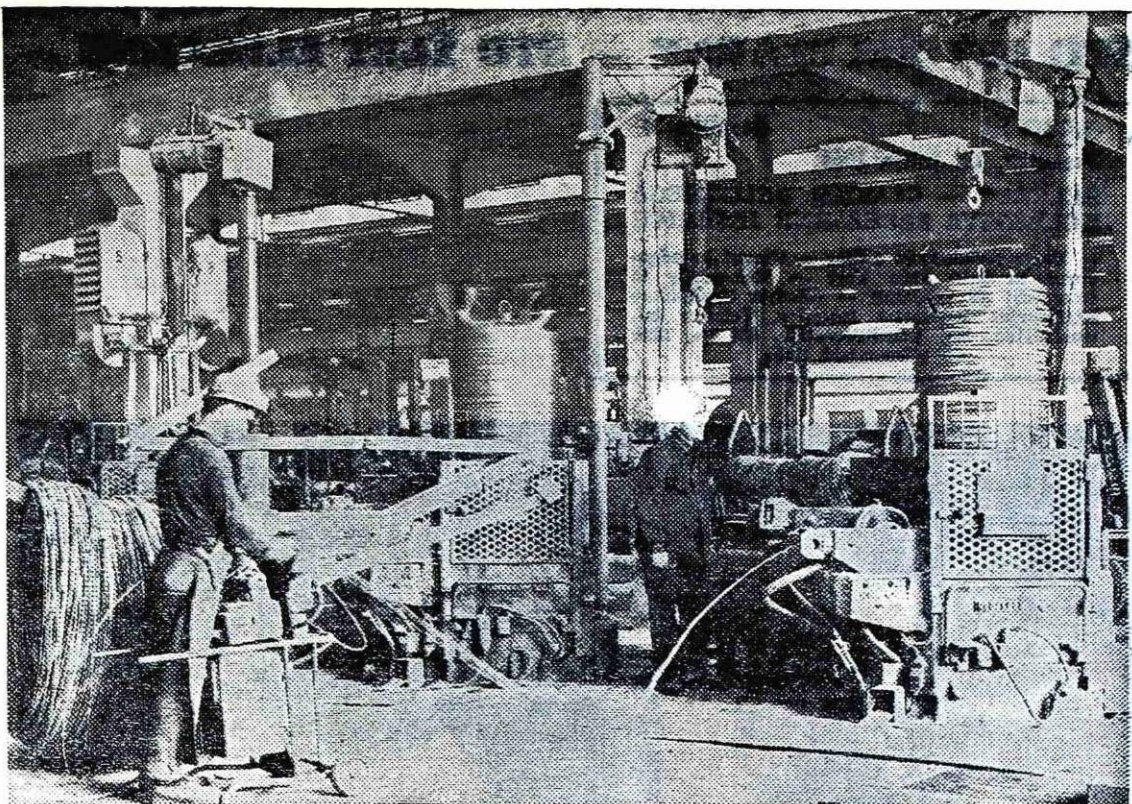
Stimuliranje intelektualne ustvarjalnosti pa pomeni razvijanje in krepitev strokovnih teamov — inženirjev, ekonomistov, industrijskih psihologov idr. — katerih strokovno-programska prizadevanja morajo intenzivirati spodbude za večji razmah izumiteljstva, novatorstva in racionalizatorstva. Kajti, če izhajamo iz znanstveno utemeljene predpostavke, da ima vsak človek inventivne sposobnosti (sposobnosti domiselnosti in iznajdljivosti) za določeno ustvarjalno stopnjo, potem je naloga omenjenih teamov, da z različnimi metodami sproščajo te sposobnosti, pri čem večjem številu sodelavcev oz. proizvajalcev. Mentalni in socialni činitelji bistveno onemogočajo človekove inventivne sposobnosti, da bi prišle do svojega izraza, oziroma da bi jih človek pokazal. Le-te pa je mogoče z različnimi metodami, ki jih svet že pozna, sproščati npr. s »porajanjem idej« in drugim. Samo tako se lahko doseže večja učinkovitost dela na tem področju, ki mora prispevati k izboljšanju proizvodne politike podjetja, katere končni cilj je povečana produktivnost dela.

Tudi naš pravilnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, ki ga je sprejel delavski svet Železarne 29. marca letos, v drugem členu poudarja, da je »Namen tega pravilnika, da spodbuja vse člane delovne skupnosti Železarne k izumljanju, odkrivanju ter uvajanju novih rešitev določenega tehničnega problema in k racionalnejši uporabi tehničnih sredstev in tehnoloških ter drugih delovnih postopkov, s katerimi se dosega večja delovna storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek pri materialu in energiji, boljše izkoriščanje strojev in naprav, boljša organizacija in kontrola proizvodnje in poslovanja, boljša vrednost pri delu ter sploh vsako racionalnejše izvajanje katerekoli funkcije v Železarni.«

Letos se je število tovrstnih predlogov sicer res povečalo, za kar gre predvsem zasluga stimulatивnejšim odškodninam in nagradam ter bolj preciziranemu in hitrejšemu postopku ocenjevanja, ne pa bolj načrtnega in organiziranega pristopa k temu vprašanju. Med predlagatelji še vedno prevladujejo strojni in elektrovzdrževalci ter energetiki, medtem ko bolj poredko zasledimo neposredne proizvajalce in vodilne delavce.

Pred meseci so bila vodstva obratov oziroma delovnih enot pozvana, da registrirajo vse tehnološke probleme, ozka grla v proizvodnji in druge pomanjkljivosti, da se iz teh zbiorov naredijo ustrezni razpisi za izboljševalne predloge. Iz množice zbranih problemov bi v naslednji fazi morali ustrezni strokovni teami izbrati probleme po pomembnosti, večji ali manjši vplivnosti na dvig proizvodnje oz. izboljšanje tehnologije, zmanjšanje proizvodnih stroškov itd. in se odločiti za metode in aranžmaje, kako pristopiti k reševanju posameznega problema. Razpis internih nalog z navedbo agregata in posameznih elementov, ki jih je potrebno izboljšati, kakor predvideva pravilnik, je samo ena izmed oblik oziroma metod. Moderni svet se danes že ukvarja z metodo ali tehniko »porajanja idej« in drugimi metodami za razvijanje ustvarjalne miselnosti in sposobnosti pokazati iznajdljivost, kar je pravzaprav oblika navdiha kadrom v proizvodnji. Morda bi ideje za rešitev določenega problema dobili po večkratnih strokovnih razgovorih s proizvajalci, ki se s tem problemom srečujejo pri vsakodnevnem delu, ali v individualnem razgovoru itd. Vsekakor pa tako delo zahteva programsko, organizirano delo širšega teama strokovnjakov.

V tem pogledu čaka odbor za izume in racionalizacije pri DSŽ, ki je sicer zelo angažiran s tekočimi nalogami, še veliko dela. Morda bi kazalo pravilnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih dopolniti še z drugimi oblikami in metodami, kako pospeševati in spodbujati iznajdljivost v proizvodnji oz. kako čim bolj učinkovito uresničevati 2. člen pravilnika.

ŽICARNA — delo na REDALI žičarskem stroju

Zaradi poškodb v juniju 899 izgubljenih delovnih dni

Na delovnih mestih je bilo v preteklem mesecu poškodovanih 47 naših sodelavcev, izgubljenih pa 899 delovnih dni. Prišteti moramo še štiri poškodbe na poti in 183 izgubljenih delovnih dni.

V talilnici je bilo na delovnih mestih poškodovanih sedem delavcev in izgubljenih 216 delovnih dni, valjarna Bela tri in 121 dni, valjarna Javornik 15 in 207 dni, predelovalni obrati 7 poškodb in 134 dni, energetski obrati brez poškodb, nato sledijo vzdrževalni obrati 10 poškodb in 119 dni, transportno vzdrževanje tri poškodbe in 53 dni, upravne službe dve poškodbi in 8 dni, v GEŽ pa niso imeli poškodovanih delavcev. Poškodbe na poti so

imeli le v vzdrževalnih obratih 3 in v GEŽ eno.

Tudi v juniju glede poškodb na delovnih mestih od-

stopajo valjarne Javornik, v energetskih oddelkih pa, tudi tokrat niso imeli poškodb. Težjih poškodb v juniju ni bilo.

Program za osrednjo proslavo 100-letnice

Na zadnji seji odbora za kulturni program za osrednjo proslavo 100-letnice Železarne, ki ga vodi Stanka Geršakova, so ob navzočnosti strokovnih vodij zborov in drugih ansamblov do podrobnosti izdelali program kulturnih prireditev 26. in 27. julija, ko bo osrednja proslava letošnjega jubileja.

Že v soboto, 26. t. m., bodo popoldne odprte kar tri razstave, in sicer ob 16. uri v mali dvorani Delavskega doma razstava likovnih del članov likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar, ob 16.30 v gasilskem domu Železarne gasilska razstava ob 100-letnici gasilstva na Slovenskem in ob 17. uri v avli novega kulturnega doma na Javorniku razstava Svobode France Mencinger Javornik—Koroška Bela. Po otvoritvah razstav bo ob 17.30 v novi dvorani kulturnega doma na Javorniku slavnostna seja delavskega sveta Železarne s kulturnim programom, ki ga bodo izvajali združeni pevski zbori, pihalni orkester Jeseniških železarjev in recitatorji. Kot gost pa bo sodeloval tudi moški komorni zbor iz Kroke. Na slavnostni seji bosta govorila predsednik delavskega sveta Franc Kobentar in direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc. Se isti večer bo pred gledališčem kratek promenadni koncert pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ob 20.30 pa v gledališču slavnostna predstava ljudske igre Franceta Klinarja PLAVŽ.

Naslednji dan, v nedeljo, 27. t. m., bo ob 9. uri v novi valjarni žice na Beli zborovanje železarjev s kulturnim programom. Sodelovali bodo združeni pevski zbori, pihalni orkester Jeseniških železarjev in recitatorji. Po zborovanju bo od 11. do 13. ure ogled obratov valjarne Bela, popoldan od 15. ure dalje pa bo na Poljanah pričetek kulturno-zabavnega in športnega programa.

Pokrovitelj osrednje proslave 100-letnice Železarne je predsednik izvršnega sveta SRS Stane Kavčič.

Na seji komisije so sprejeli tudi konkretne zadolžitve za izvedbo posameznih del oz. programa. Osrednja proslava 100-letnice Železarne bo prav gotovo praznik vse Gorenjske, saj njene korenine segajo tja do Bohinja, Kamne gorice in Kroke, do Trziča.

Valjarna 1300 spet normalno obratuje

O remontu v valjarni 1300 smo obširneje pisali že v prejšnji številki. Obratovodja valjarne 1300 pa nam je po telefonu povedal, da so začeli z normalno proizvodnjo v ponedeljek. Kot običajno po vsakem večjem remontu so imeli tudi tokrat nekaj manjših težav. Remont bo seveda vplival tudi na izpolnjevanje proizvodnega načrta, ki ga ne bodo izpolnili, kljub temu pa si bodo prizadevali, da bi se delovni obveznosti za julij čim bolj približali. Tako pričakujejo, da bodo šele v avgustu izpolnjevali delovni načrt ob normalnih delovnih pogojih, seveda pa je treba pri tem računati na občutno pomanjkanje delavcev, v vročih poletnih mesecih.

Izvršitev programa skupne in blagovne proizvodnje ter odprave za junij 1969

Del. enota	SKUPNA PROIZVODNJA			BLAGOVNA PROIZVODNJA			Odprava
	progr.	izvrš.	%	progr.	izvrš.	%	
Plavž	11.900	12.237	102.8				
Martinarna	27.300	25.974	95.1				
El. peč	10.700	10.612	99.2				
Livarne	810	822	101.4		37		37
Šamotarna	1.780	1.790	100.6	280	387	138.3	387
TALILNICE:	52.490	51.435	98.0	280	424	151.4	424
Bluming	31.400	29.818	95.0	1.000	1.058	105.8	1.058
Valj. trakov	11.400	11.168	98.0	3.300	4.214	127.7	4.238
Linija rez.	8.500	9.765	114.9				
Težka proga	4.100	4.787	116.7	495	529	106.8	572
Lahka proga	3.300	3.464	105.0	1.945	1.907	98.1	1.853
Valj. 2400	8.000	7.547	94.3	7.720	7.131	92.4	7.262
Valj. 1300	4.300	3.582	83.3	4.240	3.508	82.7	3.837
Valj. žice	7.000	4.668	66.7	1.685	984	53.1	984
Jeklovlek	1.260	1.279	101.5	1.260	1.279	101.5	1.306
H O P	170	251	147.4	165	251	151.8	239
VALJARNE:	79.430	76.329	96.1	21.810	20.771	95.2	21.259
Hladna valj.	2.500	2.508	100.3	2.495	2.494	100.0	2.556
Žičarna	4.700	3.910	83.2	3.190	2.435	76.3	2.524
Elektrodni							
— žica	860	852	99.1	855	847	99.0	724
— prašek	60	33	55.5	60	33	55.5	40
Žebeljarna	800	798	99.8	769	786	102.2	769
Predel. OBRATI:	8.920	8.101	90.8	7.369	6.595	89.5	6.613
ZELEZARNA:	140.840	135.865	96.5	29.459	27.790	94.3	28.296

Za uvod se ustavimo pri naših poprečnih cenah v mesecu juniju. Obveza za Železarno je bila 2,18 din na kg, presežena je za 5 par pri osnovni dejavnosti. Če upoštevamo še izdelke livarne, šamotarne, varilnega praška ter ostale dejavnosti, pa smo nad planom samo za 3 para pri kg naših izdelkov. Svojo obvezo so prsegli; bluming, jeklovlek, valjarna debele pločevine, valjarna 1300, valjarna žice, linija rezanja, elektrodni oddelek in HOP. Na planu sta lahka proga in žebeljarna, vsi ostali oddelki pa se z asortimentom niso približali svojim možnostim. Nadalje je okvara kisikarne zavrla delo v mnogih oddelkih, zaradi tega tudi količinsko nismo dosegli večje odprave.

TALILNICE: Plavž ima poleg izpolnjenega plana tudi druge dobre pokazatelje. Specifična poraba koksa je padla na 678 kg/tono grodlja poprečno za obe peči. Tudi lubijski limonit je imel večjo vsebnost Fe kot je pogodbeno določeno; zaradi tega se je dvignil tudi izplen iz rude. Martinarna je 8 dni obratovala s 5 pečmi, vse ostale dneve pa s 4 pečmi. Plan ni bil izpolnjen, ker zaradi okvare kisikarne nismo mogli intenzivirati procesa. Elektrojeklarna se je svojim obvezam približala kljub pomanjkanju kisika za žilavenje. Lektromelt peč ima zvišano porabo elektrod (12,4 kg/t) zaradi uporabe ruske kvalitete. Narejeni so bili

prvi poizkusi z vlivanjem v ingote OK 430 in valjanjem le-teh na kvadrat 100 in 120 milimetrov v valjarni Bela. BBC peč je odlila samo 6 chg ingotov, vse ostale pa so bile za potrebe livarne.

VALJARNE: Na blumingu sta dva vzroka neizpolnitve plana: premalo dobavljenega jekla iz jeklarne in remont talne peči, vsled česa je ostalo več blokov na zalogi. Blagovno proizvodnjo v valjarni trakov smo pričeli forsirati v času remonta valjarne 1300, zato je bila tudi presežena. Valjarne profilov so v poprečju zadovoljive. Valjarna debele pločevine ni bila kontinuirano oskrbovana z vložkom, debelin nad 20 mm pa niso mogli rezati zaradi pomanjkanja kisika. Zaradi tega smo v zaostanku z nekaterimi pozicijami za važne objekte kot so: TE Šoštanj, HC Djerdpap itd. V valjarni tanke pločevine smo sicer vedeli za remont proge, vendar smo računali, da bomo odpravili 4.240 ton pločevine, če v valjarni trakov zvaljamo več v končno dimenzijo, v valj. 1300 pa izvršimo termično obdelavo. Ker pa je jeklarna od 17. do 24. junija slabše delala, smo jeklo usmerili prek valjarne trakov, ki tudi v rentabilnosti proizvodov stoji pred tanko pločevino. Valjarna žice je imela 5-dnevni remont na potisni peči, kar nam je zmanjšalo mesečno proizvodnjo; tudi produkcija nekaj dni po remontu ni bila zadovoljiva. Jeklovlek je asortiment izpol-

nil v vlečenem, luščenem in brušenem jeklu, za poboljšanje nimamo dovolj naročil.

PREDELOVALNI OBRATI:

Neredna dobava TVT iz CSSR in pomanjkanje trakov iz Siska so skozi ves mesec povzročali težave v tehnološkem procesu hladne valjarne. Kapacitete žarilnih peči so premajhne, da bi v njih termično obdelovali trakove in žice. Žičarna ni dobila iz valjarne žice toliko žice kot jo je porabila za svojo mesečno proizvodnjo. Sedaj ko imamo dovolj kapacitet za patentiranje in vlečenje, se nam ozko grlo pri brušenju blumov še bolj pozna. Novi stroji Herbora so sicer pričeli delati kot je bilo predvideno, nismo pa uspeli izvaljati dovolj vstopne dimenzije.

Če izvezemo višjo silo (to je okvara kisikarne in potisne peči na Beli), z našim delom kljub temu ne moremo biti zadovoljni tako po fizičnem obsegu kot eksteri realizaciji. Vse preveč imamo zastojev, izkoriščanje proizvodnih kapacitet ni zadovoljivo, s poprečno prodajno ceno gremo prepočasno navzgor. Na drugi strani sta pred nami dva neugodna meseca zaradi vročine, dopustov in praznikov. Pridobljeno prednost kaj lahko izgubimo, s tem pa bo padel tudi intres neposrednih proizvajalcev zaradi slabših osebnih dohodkov.

-ec

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

Dežurna služba v Železarni

SOBOTA, 12. 7., od 20. do 8. ure: JOŽE SLIBAR, transportno vzdrževanje.

NEDELJA, 13. 7., od 8. do 20. ure: MATEVŽ GLUHAR, jeklovlek.

NEDELJA, 13. 7., od 20. do 8. ure: FRANC TAVČAR, Javor-nik II.

PONEDELJEK, 14. 7., od 20. do 8. ure: inž. JOŽE KRAMAR, energija.

TOREK, 15. 7., od 20. do 8. ure: inž. SAŠO PAVLIČEK, RO.

SREDA, 16. 7., od 20. do 8. ure: inž. BOGDAN STOCCA, RO.

ČETRTEK, 17. 7., od 20. do 8. ure: inž. LADO SKETA, ta-lilnice.

PETEK, 18. 7., od 20. do 8. ure: FRANC DEBELJAK, ener-gija.

Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega in proiz-vodnega direktorja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na oglasnih deskah vseh vratar-jev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Personalne vesti za mesec junij

Sprejetih: 21

Obračunanih: 110 (na lastno željo 18, upokojenih 26, izklju-čenih 55, umrla 2, v JLA 9)

STAROSTNO UPOKOJENI: IVAN BANIČ, roj. 1914, žeb-ljarna — 15 let v ŽJ, VILJEM BOSTIČ, 1912, profilne valjarne 23 let v ŽJ, SLAVKO DEŽMAN, 1921, martinarna — 29 let in pol v ŽJ, LUDVIK DOLAR, 1909, VEN — 32 let v ŽJ, JA-NEZ HRIBAR, 1908, transport — 32 let v ŽJ, ZOFIJA HRI-BAR, 1914, GEŽ — 23 let v ŽJ, FRANC ISKRA, 1912, tehnične službe vzdrževanja — 41 let v ŽJ, ANDREJ IVANČIČ, 1914, kadrovski sektor — 6 let v ŽJ, STANKO JUG, 1911, livarna 32 let in pol v ŽJ, ANTON KLEMENC, 1913, strojne delavnice — 41 let in pol v ŽJ, ANTON MENDIŽEVEC, 1909, valjarna 2400 — 32 let in pol v ŽJ, JOŽE MESOJEDEC, 1914, profilna valjarna — 23 let in pol v ŽJ, VIKTOR POLAK, 1906, var-nostna služba — 27 let in pol v ŽJ, ALOJZ ROZMAN, 1914, profilna valjarna — 32 let v ŽJ, MIHAEL SVETINA, 1913, profilna valjarna — 34 let v ŽJ, FILIP SVAJGER, 1909, livar-na — 29 let v ŽJ, STANKO TRATNIK, 1912, VEN — 40 let in pol v ŽJ, FRANC VRHUNC, 1912, hladna valjarna — 29 let in pol v ŽJ in JOŽE ZRIM, 1917, GEŽ — 23 let v ŽJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI: FRANC HRIBAR, 1914, GEŽ — 22 let in pol v ŽJ, JANEZ JAN, 1916, žičarna — 11 let v ŽJ, ANDREJ KOKOSAR, 1919, žičarna — 19 let in pol v ŽJ, SREČKO KOMAC, 1922, profilna valjarna — 16 let v ŽJ, JOŽE KRAVANJA, 1917, strojno vzdrževanje — 23 let v ŽJ, JOŽE VALENTINCIC, 1911, PIV energija — 16 let v ŽJ in ALOJZ VOGRIC, 1915, jeklovlek — 23 let v ŽJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRLI: ANTON KOKALJ, roj. 1911, VEN — 32 let v ŽJ in FRANC POGAČAR, 1914, valjarna žice — 32 let v ŽJ. Svojem naše iskreno sožalje.

IZKLJUČENI: Hajder Abdič, roj. 1947, plavž, Ramo Baj-rektarevič, 1949, transport, Hasan Bečirovič, 1948, valjarna 1300, Husein Bečirovič, 1953, transport, Ivan Berlot, 1921, profilna valjarna, Mičo Robič, 1947, plavž, Franc Bolčina, 1951, jeklovlek, Ibrahim Burič, 1950, plavž, Hase Čatič, 1947, transport, Ekrem Didović, 1948, martinarna, Ljubo Dimitrov, 1943, valjarna 1300, Franc Grubar, 1934, elektro jeklarna, Al-maz Hodžić, 1945, transport, Peter Jankulov, 1945, valjarna 1300, Milan Kajdič, 1948, elektro jeklarna, Alija Keserović, 1937, varnostna služba, Branko Knavs, 1952, hladna valjarna, Emil Kogoj, 1943, transport, Salih Krkič, 1950, šamotarna, Alojz Krnc, 1934, plavž, Darko Krničar, 1950, valjarna 1300, Mumir Kukavica, 1938, elektro jeklarna, Ivan Laharnar, 1950, jeklovlek, Mijad Lukenda, 1943, plavž, Adam Mašović, 1929, martinarna, Nedeljko Miletič, 1948, PIV, Hasan Mušić, 1943, hladna valjarna, Ibrahim Neškič, 1947, elektro jeklarna, Ešef Nezirovič, 1951, transport, Slavko Novak, 1950, valjarna Bela, Milojko Pantič, 1949, valjarna Bela, Zlatimir Pantič, 1944, elektro jeklarna, Milivoj Perišić, 1936, livarna, Edhem Piro, 1948, valjarna Bela, Radman Pivač, 1942, transport, Anton Po-točnik, 1934, valjarna 2400, Anton Potočnik, 1941, žičarna, Hamdija Radončić, 1947, profilna valjarna, Suljo Rizvanović, 1949, elektro jeklarna, Stanko Rubelj, 1934, PIV energija, Peter Rupnik, 1929, plavž, Sahman Seidinović, 1948, elektro jeklarna, Filip Slivnik, 1935, vzdrževanje elektro naprav, Cvi-jetin Spasič, 1948, strojno vzdrževanje, Smajo Šadič, 1946, plavž, Ivo Šolaja, 1942, šamotarna, Marjan Testen, 1940, Ja-vornik II, Jozo Tomič, 1943, elektro jeklarna, Nikola Tuba, 1943, transportna služba, Alojz Vengar, 1945, martinarna, Vin-ko Vindišar, 1942, plavž, Stojan Vlačić, 1939, šamotarna, Roman Vajnmiller, 1931, Javor-nik I, Džuro Vujat, 1944, Javor-nik I, Ibrahim Zeka, 1944, plavž.

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Mladinski klub tudi na Jesenicah

V zadnjih dneh sem med jeseniško mladino večkrat slišal »no, pa smo končno le tudi mi dobili mladinski klub.« Radovednost mi ni in ni dala miru, da si ga tudi sam nisem ogledal.

Moram priznati, da sem bil presenečen že v veži, ki je prevlečena z okusno izbranimi tapetami. Pravo začudenje zame pa je bil šele vstop v sobo, kajti v spominu mi je ostala mrzla in skrajno neprijetna soba iz dobe, ko smo se pri predvojaških vajah večkrat mudili v teh prostorih. Sedanji izgled sobe pa nam nudi popolnoma drugačen vtis, kajti vse stene so skrbno prevlečene s tapetami, na eni steni v kotu pa se je celo preizkusil slikar — amater s tempera kompozicijo na steno. Prijetno domačnost nudijo preproste zavese, ki zakrijejo neprijeten pogled na mala okna z rešetkami, preprosto pohištvo ter seveda pult z nealkoholnimi pijačami.

Moje začudenje in radovednost so opazili tudi vodilni člani mladinskega kluba. Seznanil sem se z njimi in predsednika novoustanovljenega kluba prosil za kratek razgovor. Janez Rozman, ki je po poklicu dimnikar, sicer pa prijeten fant dvajsetih let, skromen in poln mladostne zagnanosti in entuzijazma, se je moji prošnji z veseljem odzval.

Kdaj pa ste pravzaprav odprli ta klub?

Odprli smo ga kot smo si postavili rok 4. julija, vendar le eno sobo, drugi dve sobi in pisarnica pa nas še čakajo z ogromno dela. Upamo, da bomo z vsemi deli gotovi vsaj do novega leta. Drugo sobo poleg te mislimo urediti že do 22. julija. Predelili smo jo že in tako bo prostora za majhno pisarnico in za arhiv oz. rekvizite.

Kako pa ste finančno zmogli to nalogo. Ste dobili kakšno denarno pomoč?

300.000 starih din nam je dala občinska konferenca ZMS Jesenice, brezobrestno posojilo pa nam je dalo trgovsko podjetje Zarja, kjer smo nabavili prav vso opremo. Tako se nam je pri Zarji nabralo kar za 800.000 starih din dolga.

Slišal sem da ste vsa dela opravili mladinci sami, tudi taka, kjer bi moral biti poleg poklicen človek.

To je res. Delalo nas je bolj malo, vendar smo trdo delali. Delali smo in dokončevali z veseljem, čeprav smo včasih delali cele noči. Za to sobo je bilo praktično porabljenih 2.000 ur. Sicer ni najboljše izvedeno, vendar je in ker je izvedeno z dosti truda, bo tudi cenjeno.

Ali bi nam lahko povedal, kateri mladinci so poleg tebe najbolj zaslužni pri dosedanjem urejanju kluba?

Milan Čop, Jože Jug, Vlado Debevc, Tomo Hribar, Boris Podobnik, Ernest Sodja, Erik Hribar, Silvo Bradaškija, Milan Mrak, Bojan Hafner, Bojan Fuks, Esad Raković, Bojan Ažman, Sašo Košir, Boštjan Šoberle.

Izvoljeno imate tudi že vodilno telo?

Da, odbor sam smo že izvolili, v katerem sem jaz predsednik, Anica Hvala tajnik, Jože Jug blagajnik, nabavni referent je Milan Čop, član odbora pa je še Erik Hribar. Urejeno imamo tako, da vsak opravlja svoje zaupano mu delo in do zdaj še ni bilo zastojev.

V soboto, 12. t. m. bomo ob 17. uri imeli debatni večer z mladino, tako da se bomo z njimi pogovorili, kaj bi oni še radi imeli v klubu, kaj bi se dalo spremeniti in kakšne komisije bi ustanovili. Ustanoviti je treba tudi delovni odbor. Med debato naj bi mladinci potrdili tudi programski svet, ki bo sestavljal program kluba za vsak teden posebej.

Koliko mladih pa je približno že včlanjenih v klub?

V naši evidenci je do sedaj zapisanih približno sto mladincev. Toda število vsak dan narašča.

Kako pa se počutiš zdaj, ko ti je že toliko uspelo?

Odlično. Naravnost srečen sem in vsi zdaj premišljujejo še to, kako bi opremili in uredili še ostale prostore. Problemi pa se nas tudi ne izogibajo. Dokler severne stene v zadnji, še neurejeni sobi ne izoliramo, nam bo tekla voda v prostore.

Drugi problem pa je v tem, da nam hočejo vzeti en prostor za centralno kurjavo. Vendar upam, da se bo to tudi nekako uredilo.

Kaj misliš, ali bo delo mladinskega kluba kaj vplivalo na jeseniško mladino?

Mislím, da če bomo znali najti interesna področja mladine, da bomo s tem že praktično uspeli. Na vsak način pa bo po mojem mladinski klub igral veliko vlogo v življenju mladine. Saj v klub lahko mladinec pride tudi brez denarja in se tam zabava po svoje (plošče, časopisi, šah itd.), česar pa ne more v gostilni, kajti tam pa mora nekaj kupiti.

Za odgovore najlepša hvala. Tebi, kakor tudi vsem tvojim tovarišem želimo obilo uspeha pri nadaljnjem urejanju kluba in tudi pri samem izvrševanju osnovnih nalog mladinskega kluba.

Jamo

4. nadaljevanje)

Jesenice - Beograd - Budimpešta - Moskva

Že nekako aklimatizirani ugotavljamo, da nam hrana v menzi vedno bolj tekne. Ure in dnevi drvi in izgubimo občutek za čas. Naš koledar in ura postane Oleg, ki na vsakem izletu po Moskvi drži v roki pripravljeno kamero s tremi objektivimi. Kjerkoli se ustavimo z avtobusom, prihitijo otročad z vprašanjem: »Kaugumi?«; na veselje ga nima nobeden od grupe. Pomenek si skrbno beleži Oleg s filmskim zapisom kupcev in prodajalcev misleč, da tega nihče od nas ni opazil...

Vsi zainteresirani se neobvezno vkrcamo v avtobus, ki vedno točno čaka pred hotelom. V predverju je avtomat za čiščenje čevljev; hitro, dobro in predvsem poceni. Elegantni Belmondo, ki je imel vedno največ dela z avtomatom, ga hranil s kopejkami, se je nehote zmotil in vrgel v avtomat namesto 5 kopejk 5 par. Avtomat je prijel, očistil čevlje in na rahel dotik gumba za ustavljanje bruhnil 5 kopejk ali (0,6 dinarja). Nagrada za lepo očistene čevlje.

Oleg označi smer in peljemo se v najbolj pričakovani kraj — svetovno znani Kremelj z Rdečim trgom, ki je simbol Rusije in želja vseh Rusov: vsaj enkrat videti Rdeči trg in Kremelj. Vsi smo nekako vznemirjeni, polni pričakovanja in prvič polnoštevilni. Še nekaj bulevarjev in že parkiramo zraven Kremlja. Vse gre po voznem redu; v koloni po dva in dva se bližamo obzidju zgodovinskega in najbolj arhitektonsko urejenega centra stare Moskve, zgrajenega v 15. do 19. stol. Pred kremeljskim obzidjem nas preseneti več kot kilometer dolga vrsta ljudi, ki potrpežljivo čakajo v vrsti po dva in dva, da vidijo Leninov mavzolej. Olegu uspe, da se uvrstimo nekako na prvo četrtno dolge vrste čakajočih ljudi iz vseh ruskih republik, še prej pa vzame vsem fotoaparate in nam naroči, da se počasi in tiho pomikamo proti mavzoleju. Ogromni prostor Rdečega trga, poln ljudi, in mestna hiša z značilno arhitekturo le še pripomore, da vsi pozabimo na komentarje in pomenke. Iz obrazov vseh čakajočih sije odraz velikega pričakovanja, občutek, ki te prevzame samo na Rdečem trgu pred mavzolejem. To se z besedami ne da

opisati. Že smo neposredno pred vhodom v mavzolej v neposredni bližini vrat, kjer stoji častna straža elitnih vojakov, ki stojijo kakor kipi, edino oči prebodejo vsakega obiskovalca pri vhodu. Popolna tišina, slišimo samo lastno dihanje. Stopamo po bleščečem marmorju po stopnicah v notranjost mavzoleja, kjer imamo enkratno priložnost videti balzamiranega Lenina. Pogled na balzamiranega Lenina, velikega moža Rusije in sveta, nas navda s spoštovanjem, tako da pozabimo, kdaj smo prešli zadnjo stražo in že smo zunaj mavzoleja. Neposredno pod zidom Kremlja so pokopane znamenite osebnosti Rusije: maršali, vojskovodje, heroji, kozmonavti. Samo zadnja plošča je brez doprsnega kipa. Na tej marmornati plošči je samo skromno izpisano, da počiva za mavzolejem Stalin.

Nenadoma se vrsta pred mavzolejem ustavi, stečemo do ograje Rdečega trga, da vidimo, kaj je in prosim Olega za fotoaparat. Pred mavzolejem je zamenjava častne straže pri vhodnih vratih. Trije vojaki v paradnih uniformah korakajo kot eden s puškami, uprtimi na rame pred mavzolej, da zamenjajo svoje tovariše. Kratek ceremonial pred vhodom in že stojita nova vojaka pred vhodom v mavzolej.

Program se odvija v zadovoljstvo vseh. Podamo se skozi obokana vrata Kremlja, največjega spomenika kulture in umetnosti Moskve. Rezidenca carske Rusije, značilne cerkve z zlato oblogo na strehah so delo ruskih in italijanskih gradbenikov - umetnikov. Katedrala Uspenski (Marijino vnebovzetje), čudovite freske, Blagovesthenska katedrala, galerije in spet freske, potem zvon Ivana Velikega itd. itd. Za temeljit ogled celotnega Kremlja je vse premalo časa, potrebovali bi najmanj teden dni, da bi si ogledali še grad s katedralo, prvo in drugo galerijo gradu, ki sta grajeni v celoti iz čudovitega marmorja, nato tretjo in četrto galerijo, senat, veliko kremeljsko palačo in še veliko ostalih znamenitosti.

Obrtniška dela v kulturnem domu lepo napredujejo

Medtem ko je gradbeno podjetje SAVA že 15. junija zaključilo z gradbenimi deli v novem kulturnem domu, so začeli z delom obrtniki. Da bi bili tako investitor, to je krajevna skupnost Javornik — Koroška Bela, kakor tudi stanovanjsko podjetje Jesenice čim bolj seznanjeni s potekom del, so že prejšnji teden organizirali kratek posvet z izvajalci obrtniških del. Na posvetu sta bila prisotna tudi predstavnik odbora za praznovanje 100-letnice Železarnice. Obrtniki so na sestanku prisotne seznanili z roki, do katerih bodo opravili posamezna dela. Vsem zainteresiranim so sporočili oz. zagotovili, da bodo z deli gotovi do 20. julija. Najbolj zamudno je bilo montiranje lesenega stropa, ki so ga izdelali in tudi montirali delavci mizarskega podjetja iz Radovljice. Takoj za tem bodo položili na odru ladijski pod, v dvorani pa lino-lej, nakar bodo montirali sedeže, ki jih bo dobavilo podjetje STOL Kamnik.

Vzporedno s tem pa so v teku tudi dela za opremo odra. V ta namen je bil v prejšnjem tednu v prostorih kulturnega doma razgovor z Božidarjem Horvatom iz Ljubljane, ki je za ureditev novega odra dal precej koristnih nasvetov.

Tudi na ponedeljki seji upravnega odbora Svobode so največ govorili o trenutnem stanju izgradnje in s tem v zvezi o nalogah, ki naj bi jih izpolnili člani javniške Svobode še pred slavnostno sejo in pozneje, tako da bo za začetek nove sezone vse pripravljeno.

Železarski globus

JAPONSKA — V tej državi sez nezmanjšanim tempom nadaljuje trend povečevanja železarske proizvodnje. Za letošnje leto predvidevajo, da bodo japonske železarne proizvedle skupno okoli 78 milijonov ton surovega jekla. To pa bo za približno 9 milijonov ton ali 13% več kot v lanskem letu.

ZAR — V največji egiptovski železarni Heluan nadaljuje s sovjetsko pomočjo nadaljnjo izgradnjo. Pred kratkim je pričela obratovati nova vroča valjarna širokih trakov, za katero so investirali 67 milijonov egiptovskih funtov. Na njej bodo lahko proizvajali vroče valjane trakove široke 1 m in debele med 2,5 ter 3 mm.

Samoupravni organi v preteklem tednu

5. seja odbora za dohodek in nagrajevanje

Namestnik predsednika odbora za dohodek in nagrajevanje Berti BRUN je v sredo, dne 9. julija, sklical sejo odbora, na kateri so obravnavali poročilo o doseženih osebnih dohodkih v juniju.

Iz poročila so ugotovili, da je dosežena masa osebnih dohodkov v celotni železarni nekoliko nižja od majske, kar je razumljivo zaradi manjšega števila delovnih dni oziroma plačanih dni (dva praznika v maju). Ugotovili so tudi, da je bilo skladno s sanacijskim programom treba zadržati 3 % osebnih dohodkov, skupni povprečni gibanje del za celotno železarno pa znaša brez popravkov 53,44 %.

Nekateri obrati zaradi objektivnih razlogov niso dosegli povprečnih osebnih dohodkov, zato so tem obratom odobrili posojila, takšnih obratov pa je bilo sedem. Le manjše število obra-

tov je preseglo poprečje in so sklenili, da morajo tisti obrati, ki delajo z normalnim delovnim časom, so pa presegli 70 % gibanja dela in tisti obrati, ki delajo s skrajšanim delovnim časom, so pa presegli 85 % gibanja dela, to razliko obvezno odvesti v rezervni sklad osebnih dohodkov.

V nadaljevanju seje so vzeli na znanje informacijo o gibanju stroškov v maju in skupaj za prvih pet mesecev. V podrobnosti se na seji niso spuščali in bodo stroške temeljito analizirali na posebni seji po polletnem obračunu. Takrat bodo sprejeli tudi ukrepe, če bodo potrebni in stimulaciji.

5. seja odbora za plan in finance

Peto sejo odbora za plan in finance je sklical predsednik Anton KOMLJANEC v ponedeljek 7. julija 1969 z eno samo točko dnevnega reda: uspehi proizvodnje v III. dekadi in v juniju 1969.

Poročilo o uspehih proizvodnje v III. dekadi junija in v juniju je podal namestnik direktorja za proizvodnjo. Iz poročila in iz podanih rezultatov so ugotovili, da se ni uresničilo predvidevanje odbora, da bomo kljub težavam, v juniju le dosegli 28.000 ton blagovne proizvodnje. Na slabo količinsko proizvodnjo, tako so ugotovili na seji odbora, je delno vplival izpad proizvodnje kisikarne, ki je imel za posledico manjšo proizvodnjo v martinarni, valjarni Bela in valjarni 2400. Delno je na slabo proizvodnjo vplival tudi remont peči v valjarni žice. Vendar je odbor menil, da v juniju nismo napravili vsega, kar bi lahko in ni mogel mimo nekaterih subjektivnih vzrokov za slabo proizvodnjo, pa je zato sklenil:

— Do prihodnje ali do ene naslednjih sej je treba pripraviti analizo vzrokov slabih kvalitet šarž v martinarni in elektrojeklarni tako glede na površino kot na mehanske vrednosti. Slaba kvaliteta šarž povzroča nepotrebno drago termično obdelavo pločevine in prekomerno čiščenje površine jekla.

— Zahtevali so, da se do prihodnje seje analizira vzroke majhne proizvodnje patentirane žice, saj je bila planirana količina te žice dosežena v prvih petih mesecih letošnjega leta komaj s 55 %.

— Od direktorja za proizvodnjo so zahtevali, da na naslednji seji poroča o vzrokih, zakaj je plan proizvodnje v žičarni v mesecu juniju

dosežen le s 83,2 %.

— Zahtevali so še, da se do prihodnje seje izdela analiza zastojev in okvar v valjarni žice, ker so v juniju v tem obratu imeli kar 52 % skupnega obratovalnega časa zastojev.

— Ugotovili so tudi, da ni urejeno vprašanje rezervnih delov, zato so naročili, da se iz spiska surovin, repromateriala in rezervnih delov, ki se trenutno najpogosteje rabijo in izkazujejo izredno velike vsote, določi najbolj nujne potrebe, za približno 300 milijonov S din, to je takšnih potreb, zaradi katerih pomankanja bi lahko nastali večji zastoji v proizvodnji ali pa celo to, da bi nekateri obrati zaradi tega morali ustaviti proizvodnjo.

Ob koncu seje so obravnavali še izpolnjevanje sklepov prejšnje seje in ugotovili, da sklep o finančnih rezultatih poizkusov z alžirsko rudo ni še realiziran in, da bo o tem podano poročilo na prihodnji seji. Glede zasledovanja uspešnosti dela s štirimi pečmi v martinarni, so sklenili, da je za oceno in prikaz uspešnosti treba vzeti mesec julij, ker je v juniju zaradi izpada proizvodnje kisikarne delo martinarne bilo zelo oteženo. Glede stojnin, ki so v letošnjem prvem polletju skoraj tako visoke kot so bile lani za celo leto, so naročili odgovornim službam in proizvodnji, da usmerijo vse svoje napore v to, da se v naslednjem obdobju stojnine zopet znižajo na normalno stopnjo.

2. seja sveta DE valjarn

Predsednik sveta delovne enote valjarn inž. Mato Podrekar je sklical 2. sejo za 30. maj. Prisotnih je bilo 22 članov, obravnavali pa so naloge komisij pri svetu delovne enote. O nalogah posameznih komisij je obširneje spregovoril šef DE Ciril Odlašek, sicer pa je bilo predlagano, naj bi vsem članom komisij razdelili gradivo, ki je bilo objavljeno že v Železarni. Svet delovne enote naj bi se sestajal redno, ustrezno gradivo pa naj bi članom razdelili že pred sejo.

V ponedeljek, 14. julija pa bo imel svet delovne enote že 3. sejo. Iz predlaganega dnevnega reda je razvidno, da bodo najprej pregledali izpolnjevanje sklepov prejšnje seje ter se seznanili z dosedanjim delom posameznih komisij. Na dnevnem redu je še potrditev spremembe normativa v profilnih valjarnah in informacija o delu obratnih komisij, o čemer pa bodo poročali obratovodje.

— or

2. seja sveta delovne enote talilnice

Predsednik sveta DE talilnice Jože Kokalj je v ponedeljek 7. julija sklical II. redno sejo. Prisotnih je bilo 21 članov sveta delovne enote poleg njih pa še obratovodje, kadrovik in šef DE talilnic inž. Stanko Čop.

Najprej so pregledali dosežene uspehe v maju in juniju ter bili seznanjeni s fin. poročilom za prvih šest mesecev letošnjega leta.

Članom sveta delovne enote so že pred sejo razdelili gradivo s podatki, o katerih so na seji tudi razpravljali. Sprejeli so več sklepov. Zavezali so se za zmanjšanje zastojev na električnih pečeh in pri tem omenjali vzdrževanje in dobavo vložka.

Letni plan martinarne ob 4. pečnem obratovanju sicer ne bo izpolnjen, bo pa proizvodnja bolj ekonomična. Poročilo o tej problematiki bo podano na prihodnji seji.

V livarni in šamotarni morajo izboljšati kvaliteto kokila, oziroma ponovno ter opeke za oboke pri električnih pečeh.

Zaželjena je večja kontro-

3. seja odbora za kadre

Predsednik odbora za kadre Janez TUSAR, je sklical sejo odbora v torek 8. julija 1969 in jo namenil obravnavanju principov rednega štipendiranja, podelitvi štipendij posameznim proslcem za šolsko leto 1969/70, sprejemu začasnega poslovnika za delo kadrovskega sektorja in reševanju nekaterih tekočih vprašanj.

Predlog osnovnih principov rednega štipendiranja so sprejeli z nekaterimi dopolnitvami. Prav tako so sprejeli predlog kadrovskega sektorja, da se štipendije za šolsko leto 1969/70 povišajo in uskladijo s štipendijami železarn Ravne in Štore. Nato so skladno s sprejetimi principi dodelili štipendije posameznim proslcem. Dodelili so 27 štipendij, od teh tri pogojno, ker morajo prosilci opraviti ali zdravniški pregled ali pa psihološki test. Kadrovskemu sektorju so naročili, da prosilce pisмено obvesti o dodelitvi štipendije in da do 1. septembra 1969 z njimi sklene ustrezne pogodbe.

Predlog začasnega poslovnika za delo kadrovskega sektorja niso sprejeli, ker so smatrali, da ni izdelan dovolj natančno in da ga je treba dopolniti še z organizacijskimi predpisi, da bo bolj razumljiv in jasn.

Med tekočimi zadevami so najprej obravnavali predlog o načinu sistemizacije delovnih mest, skladno z zahtevami 37. člena zakona o spremembah in dopolnitvah

temelnjega zakona o delovnih razmerjih in so način sistemizacije sprejeli. Naročili pa so kadrovskemu sektorju in sektorju za ekonomiko, da s svojimi sodelavci izdelata do 31. decembra 1969 predlog pravilnika o sistematizaciji delovnih mest in ga predložita v obravnavo na skupno sejo odbora za kadre in odbora za splošne zadeve.

V nadaljevanju seje so nato na predlog razpisne komisije imenovali za obratovodjo valjarne debele pločevine inž. Božidarja BARTLJA, asistenta te valjarne, imenovali so komisijo za razpis in imenovanje šefov delovnih enot in rešili nekaj prošelj posameznih sodelavcev.

Ob koncu seje so sklenili, da bodo vse vložene prošnje za razno pomoč pri izrednem študiju obravnavali na naslednji seji, ko bodo obravnavali tudi kriterije za izredni študij. Takrat bodo obravnavali tudi vloge za denarne pomoči pri študiju. Na predlog člana odbora so naročili kadrovskemu sektorju, da do ene prihodnjih sej odbora pripravi poročilo, kako so vračali štipendije tisti naši štipendisti, ki niso izpolnili obvez do železarne in kako so se vračala posojila, ki so jih nekateri študenti sprejeli v železarni za študij na visokih šolah.

Železarski globus

ITALIJA — Italijansko podjetje Danielli (Buttrio), ki je dobavilo naši železarni naprave za valjanje žice, se ukvarja tudi s konstruiranjem in gradnjo naprav za kontinuirno vlivanje. Tako je pred kratkim dobavilo železarni Predalva v Bresciji takšno napravo za proizvodnjo gredic dimenzij 100 x 100 do 150 x 150 mm. To je hkrati dvajseta naprava za kontinuirno vlivanje, ki jo je do sedaj zgradilo in dobavilo to podjetje različnim železarnam v Italiji in tudi v drugih državah.

ŠPANIJA — Španska železarska industrija se iz leta v leto bolj modernizira in gradijo vedno več novih naprav. Računajo, da bo do leta 1975 narasla poraba jekla v primerjavi s sedanjo za okoli 12,8 milijonov ton. To pa je še enkrat več kot danes. V prihodnjih petih letih nameravajo investirati v objekte železarske industrije okoli 790 milijonov dolarjev. To pa pomeni, da bo, oziroma je bilo v devetih letih skupno investiranih 1,34 milijarde dolarjev. Do leta 1971 računajo, da bo narasla proizvodna zmogljivost španskih železarn na okoli 10 milijonov ton surovega jekla letno.

Jubilanti 50-letniki

V juliju bodo praznovali petdeseti rojstni dan naslednji naši sodelavci: JANKO KEJŽAR, HVŽ — 4. julija, ANA ŽITNIK, valjarna 1300 — 21. julija, CIRIL KOSELJ, PIV — 27. julija, JOŽICA FILE, kadrovski sektor — 27. julija, JOŽICA PRETNAR, elektro toplotna energija — 28. julija in VINKO FALADORE, gradbeno vzdrževanje — 31. julija. Čestitamo!

Sestanki delovnih skupin

Strugarna valjev — dnina Svetina

Najprej je delovodja Svetina seznanil prisotne z novim sistemom samoupravnih organov ter pomenom, ki jih imajo novoustanovljene delovne skupine. Zatem so pregledali oziroma se seznanili s potekom nagrajevanja oziroma formiranjem mase osebnih dohodkov za celotno vzdrževanje. Na sestanku je bil prisoten tudi vodja oddelka tov. Gmajnar, ki je govoril o cenikih, nato pa so razpravljali še o tehničnih normah v strugarni valjev na Beli in menili, naj bi jih uvedli šele, ko bodo za to dani vsi pogoji. Trenutno nimajo na razpolago žerjava, kadar bi ga potrebovali. Zaradi tega imajo večkrat težave pri menjavi valjev na posameznih stružnicah. Glede norm so bili mnenja, da ni prav, da nekateri delajo stalno v normi, medtem ko drugi svojega dela nimajo normirane, pa čeprav bi ga lahko merili.

Strugarna valjev — dnina Dolenc

Sestanka delovne skupine se je udeležilo 17 sodelavcev. Uvodoma je bilo rečeno, da bodo na sestankih delovne skupine obravnavali vsa aktualna vprašanja tako delovne skupine kakor tudi oddelka in podjetja. Ob pregledu formiranja mase osebnih dohodkov so primerjali gibljivi del za celotno enoto vzdrževanja. Poudarjeno je bilo, da so odvisni od svojega dela, ne pa od dela valjarn, ki jih poslužujejo z valji. Tov. Gmajnar, ki je bil prisoten tudi na tem sestanku, je še dejal, da bi bili osebni dohodki zaposlenih med remontom v valjarnah nižji, kar pa je s sedanjimi ceniki onemogočeno in je zato osebni dohodek zaposlenih odvisen od njihovega lastnega dela.

RTA

Sestanek so imeli 25. junija. Na njem so zelo obširno obravnavali probleme, ki se tičejo vzdrževanja klimatskih naprav. Stanje teh naprav je zelo kritično, saj je le malo manjkalo, da ni prišlo do zastoj proizvodnje v valjarni Bela. Spričo takšnega stanja klimatskih naprav so na sestanku opozorili na delo organizacijskih služb, ker niso povsem zadovoljni. Prisotnim tudi ni razumljivo, zakaj drage klimatske naprave na žerjavih v jeklarni propadajo. So v zelo slabem stanju in ne delujejo kot je treba, žerjavovodje pa morajo delati v zelo težkih pogojih. Predlagano je bilo, da je treba naprave čimprej demontirati ter jih poslati v LTH Škofja Loka. Poleg tega so sprejeli še več drugih sklepov, ki se

nanašajo na problematiko oddelka, nagrajevanje in kadrovska vprašanja.

Valjarna 2400 — dnina Knafelj

Pristojnih je bilo 28 delavcev. Delovodja je izčrpno in zelo obširno poročal o novi strukturi samoupravnih organov ter o vsebini dela delovnih skupin. Sledilo je poročilo o proizvodni problematiki za maj in junij, iz katerega je razvidno, da imajo precej težav zaradi okvare v kisikarni. Zaradi tega so v valjarni 2400 izvajali manj plošč, okrog 1000 ton pločevine pa niso mogli razrezati, v določenem času. Ob koncu sestanka je bilo več pripomb delavcev. Menijo, da so urne postavke na škarjah prenizke, črtalci pa imajo težave zaradi slabega žigosanja plošč. Več pozornosti bo treba posvetiti črtanju ter rezanju pločevine in odlaganju prevzemnih talonov. Tu so še kadrovska vprašanja, kjer je bilo rečeno, da zaradi nepravilne ocene delovnega mesta črtalci odhajajo. Prisotni delavci so od obratovodstva zahtevali, da odgovori na dvojne kadrovske vprašanje, ki se tičejo njihove dnine.

Valjarna 1300 — dnina Svetina

Delavci dnine Svetina valjarne 1300 so se zbrali na prvem sestanku dne 25. junija. Delovodja Jaka Svetina jih je najprej informiral o novi strukturi samoupravnih organov. Namen sedanje reorganizacije je v tem, da bi čim več ljudi bilo obveščenih o dejanskem stanju obrata in železarne in da bi tudi čim več sodelavcev aktivno sodelovalo v organih samoupravljanja.

Problematika njihovega oddelka je zelo pestra, hkrati pa zelo problematična. Na sestanku je bilo rečeno, da je podkladanje pločevine zelo važno zaradi same varnosti. Skladi pločevine so zelo visoki, vmes pa so ozki prehodi. Če pločevina ni pravilno položena, lahko pride do nesreče. Glede norm niso zadovoljni, saj jih ne presegajo več kot 10 %, čeprav je plan odprave pločevine presežen. Delavci menijo, da je treba glede samih norm in nagrajevanja hitreje ukrepati. Bolj pozorni bodo morali biti tudi pri samem tehtanju ter nakladanju železniških vagonov. Tudi našim kupcem, ki jim dostavljamo pločevino, je treba pokazati, da znamo varno in pravilno naložiti železniške vagone z materialom, ki jim je namenjen. Prisotni delavci so se s predlaganim sistemom samoupravnih organov strinjali, vendar

menijo, da ne bi smeli samo »otepati prazne slame«, ampak je treba besede spremeniti v dejanja. Zavzemali so se za dosledno izpolnjevanje sklepov, sprejetih na sestanku delovne skupine.

Valjarna 1300 — dnina Ravnik

Delovodja Ravnik je sklical sestanek delovne skupine za 30. junij. Obrazložil je plan za julij, ki ga zaradi remonta ter pomanjkanja vložka za žarilne peči po vsej verjetnosti ne bodo mogli izpolniti. Še vedno se srečujejo s problemom odhajanja delavcev iz obrata. V adjustaži so delovni pogoji težki, osebni dohodki pa prenizki. Iz istih razlogov je vse bolj pogosto prisotna tudi menjava delovnih mest v obratih. Zaželeno je tudi disciplina pri menjavi dnin. Tudi na tej dnini so delavci opozorili na mrzlo vodo za umivanje po končani dnini. Delavci zahtevajo, naj obratovodstvo takoj ukrepa glede popravila kopalnice v moški garderobi.

Valjarna 1300 — dnina Toman

Vodja delovne skupine Ivan Toman je na sestanku 30. junija dal nekaj pojasnil glede remonta, ki je trajal dalj kot je bilo planirano. Plan za junij niso dosegli, predvsem zaradi pomanjkanja delavcev in težav pri zračanju pločevine. Na sestanku je bilo postavljeno vprašanje glede režijskih ur, ki jih imajo v adjustaži precej, pa čeprav

zato delavci niso sami krivi. Zračenje pločevine je zelo zamudno in je zato delo tudi oteženo.

Predelovalni obrati — žarilnica, dnina Pulec

Prvega sestanka delovne skupine se je udeležilo devet članov kolektiva. Delovodja je najprej obrazložil pravice in dolžnosti samoupravljalcev in povedal nekaj besed o reorganizaciji samoupravljanja v železarni, zlasti pa še o novih delovnih skupinah, s katerimi smo zamenjali prejšnje zborove delovne enote. V uvodni besedi je vodja delovne skupine zlasti poudaril pomen žarilnice za predelovalne obrate in povedal, da je nedeljsko obratovanje nujno in da bo treba uvesti četrto izmeno za žarilnice ter žerjavovodje na zvonastih pečeh. Govorili so tudi o delovni disciplini in predčasnem zapuščanju delovnih mest ter prepoznom prihajanju na delovna mesta. Zbrani delavci so imeli več pripomb in zahtev, ki so se nanašale na klimatske naprave, redna popravila žarilnih kotlov, popravila šaržnih puš ter nabavo obrata.

novih šaržnih križev. Imeli so več kritičnih pripomb zaradi dela žičarjev, ker jim v žarilnico dostavljajo prevelike kolobarje žice, ki so včasih tudi slabo zvezani. Potrebno je tudi nujno popravilo navijalnih bobnov pri konti pečeh ter zamenjati iztrošene kotle in postavke ter šaržirne križe in puše pri zvonastih pečeh.

Predelovalni obrati — lužilnica, dnina Ravnik

8. junija je bilo na sestanku delovne skupine prisotnih 19 delavcev. Vodja delovne skupine tov. Ravnik je obrazložil namen delovnih skupin, nato pa menil, da je potrebna večja delovna disciplina in kvaliteta luženja z ozirom na rekonstrukcijo lužilnice. Vse to od lužilcev pričakujejo valjavci in žičarji, pa tudi ves kolektiv železarne. Delavci so v razpravi načeli več vprašanj, zlasti pa so govorili o vzdrževanju žerjavov, klimatskih napravah v galicarni, nalaganju sider v valjarni Bela, patentiranju, kvaliteti luženja in drugih problemih, ki se tičejo njihovega obrata.

Obvestilo male prodaje

Obveščamo vse naše sodelavce ter upokojece železarne, da bo mala prodaja zaradi kolektivnega dopusta uslužbencev, skladno s pravilnikom o poslovanju male prodaje, zaprta od 23. 7. do 13. 8. 1969.

Referent za malo prodajo

Tiskarski škrat nam je v zadnji številki malo ponagajal — nove prostore je pripisal sodelavcem OTK namesto IBM. Tudi današnja slika prikazuje nov prostor IBM.

Edino merilo za dobro ali slabo delo je dosežena proizvodnja

(nadaljevanje s 1. strani)

tu. Ta odgovornost v eni osebi je prav gotovo enostavnejša za neposredno komuniciranje proizvodnja-vzdrževanje, ni pa s tem rečeno, da je tudi boljša. V sedanjih organizacijah je odgovornost razdeljena na asistenta za strojno vzdrževanje za strojno področje, na asistenta za elektro vzdrževanje za elektro področje in podobno tudi za ostala področja vzdrževanja. Delitev dela in odgovornost je v eni osebi nemogoče združiti, še vedno pa je bolj učinkovita odgovornost po strokah.

Naj ob zaključku povem še to, da skoraj ne mine teden, da nas ne bi obiskali strokovnjaki tudi iz drugih jugoslovanskih podjetij, ne samo metalurške stroke, temveč tudi drugi, ki po našem konceptu organizirajo vzdrževanje v svojih podjetjih kar je prav gotovo zunanje potrdilo oziroma priznanje za dober koncept naše organizacije vzdrževanja. Ob tem pa moramo vedeti, da je vsaka organizacija dela razvojni proces, ki ga ni mogoče z neko šablono uokviriti že v naprej, marveč jo je treba z novimi kvaliteta del ne preprežati izpopolnjevati in dvigati na višji nivo tehničnega napredka, doseženega v neki proizvodnji.

VPRAŠANJE: Vaš interni sanacijski program prav gotovo vsebuje ukrepe in mere, ki naj bi še bolj intenzivirali delo vaše službe oziroma odpravili pomanjkljivosti. Na katere elemente je oprt vaš sanacijski program?

ODGOVOR: Naš sanacijski program pravzaprav ni nič posebnega za to stanje, ki je v Železarni. Ušmerjen je na tri glavna področja, in sicer:

1. Povečati storilnost dela, predvsem na račun časa, ki ga izgubimo zaradi prekinitiv že začelih del.
2. Stroške vzdrževanja znižati ker se le-ti ne bi smeli gibati v okviru postavljenega finančnega plana ampak bi morali biti vezani oziroma odvisni od proizvodnih rezultatov po posameznih obratih. Za tak način spremljanja stroškov pa bi nam bilo potrebno posredovati lastno ceno izdelka v posameznem obratu in posebej prikaz vzdrževalnih stroškov v tej ceni, ki so dopustni.
3. Znižati nepredvidene zastoje, ki so po vseh obratih še vedno previsoki.

Če uspemo v teh treh vprašanjih, to ne pomeni enkratne akcije za določeno sanacijo, ampak pomeni stanje normalnega dela vzdrževalnih obratov. Ravno zaradi

stanja, v katerem je Železarna in zaradi njene sanacije pa bomo do tega cilja s pomočjo sanacijskih programov prišli mnogo hitreje kot bi pa v normalnem procesu.

Nepredvideni zastoji so skoraj v celoti v rokah ljudi, ki upravljajo s temi stroji. Sam ugotavljam, da se delavci v proizvodnji zavedajo težkega položaja Železarne in da je v njih dovolj hotenja in zavesti, da več in bolje delajo, pri tem pa žal popolnoma pozabljajo na stroje. Ob tem poudarjam, da je osnovna nega stroja izključno v rokah upravljalca in mislim, da na to večkrat pozabljamo. Vsak dan smo prisiljeni reševati probleme na napravah, ki so posledica čiste malomarnosti ali nepravilnega dela z napravo. Ta ugotovitve v manjši ali večji meri velja za vse obrate, ne morem pa mimo tega vprašanja, da ne podčrtam, da v teh slabih lastnostih prednjačijo žerjavovodje. Iz tega lahko zaključim, da bodo proizvodne naprave lahko v dobrem stanju samo takrat, če bosta upravljalca na stroju in vzdrževalec delala na napravah z večjo mero delovne kulture.

VPRAŠANJE: Problem nagrajevanja po delu je še vedno zelo prisoten v Železarni nasploh, ravno zato se z njim tudi intenzivno ukvarja odbor za dohodek in sistem nagrajevanja pri DSŽ in ustrezna strokovna služba. V vaši službi so nam znani primeri, da so npr. delavci v mesecu, ko so imeli težje in zahtevnejše remonte, imeli manjši osebni dohodek, kakor v mesecu, ko niso imeli remontov. Kako bi po vašem mnenju to pomanjkljivost, ki prav gotovo destimulativno vpliva na delavce, v bodočem sistemu odpravili?

ODGOVOR: Vprašanje je postavljeno tako, da že samo nasprotuje mojemu osnovnemu stališču do nagrajevanja vzdrževalcev. Če govorimo o nagrajevanju po delu ali po rezultatih dela, je za vzdrževalce remont neke naprave opravljeno delo, rezultat dela pa je proizvodnja, dosežena na tem stroju. To je v Železarni primarni rezultat dela in mora biti tak tudi za vzdrževalce. Edino merilo za naše dobro ali slabo delo je dosežena proizvodnja in samo od te si lahko odrežemo svoj del. Tako gledanje na način nagrajevanja vzdrževalcev pa seveda postane sporno v primerih velikih remontov kot npr. letos obrata lahke pločevine. Vzdrževalci so v tem primeru več kakor normalno delali, vendar proizvodnje ni bilo in zato temu ustrezen tudi osebni dohodek.

Vzdrževalci imajo različna gledanja na način nagrajevanja. Prevladuje težnja za postavitev cenikov za izvršene usluge, čeprav tudi ta težnja ni v nasprotju težnji po nagrajevanju po delu. Relativno vzeto so vzdrževalci za svoje delo premalo nagrajeni. Glede na njihovo kvalifikacijo so od 2.000 do 8.000 starih dinarjev njihovi osebni dohodki nižji kot je doseženo poprečje Železarne.

V šestih mesecih letošnjega leta je odšlo 36 vzdrževalcev v druga podjetja predvsem zato, ker bodo za isto delo bolje plačani. Čudi me, da vodstvo podjetja in ustrezne službe ob tem, ko vsak mesec pred izplačilom osebnega dohodka dodajajo vzdrževalcem denar iznad redno formiranega zato, da jih približa poprečnim osebnim dohodkom v Železarni, ničesar ne ukredujejo, da bi se čimprej uredili ceniki. Mi želimo, v kratkem pa bomo zahtevali, da dosežene proizvodne in finančne rezultate v Železarni najmanj poprečna izplačila po kvalifikacijah, kot stimulativni dodatek pa uvedbo premij za zmanjšanje zastojev. Moja osebna pripomba na sistem nagrajevanja v Železarni pa je, da je variabilni del izplačnega osebnega dohodka previsok in da je različnih variabilnih delov v Železarni veliko preveč. Z drugimi besedami bi rekel, da je potrebno večji del osebnega dohodka prenesti na osnovno postavko, medtem ko naj bi bil variabilni del rezultat posebno dobrega gospodarjenja in da bi se gibal v višini do 20 %. Ta del gibljivega osebnega dohodka pa naj bi se priznaval na nivoju delovne enote in ne obratov kot doslej.

VPRAŠANJE: V vaši službi je precej posameznikov, ki se uveljavljajo kot racionalizatorji in novatorji manjših ali večjih tehničnih izboljšav. Kaj bi po vašem mnenju morali narediti, da bi to dejavnost pospešili in razširili?

ODGOVOR: Mislim, da je sedanjí sistem nagrajevanja uspešnih novatorjev in racionalizatorjev dovolj stimulativen, destimulativen pa je predolg postopek za uveljavitev predlogov. Menim, da delavci premalo vedo o možnostih za uveljavitev svojih predlogov, ki so že izvedeni, ali bi jih lahko izvedli. Racionalizacijski predlogi so v večini primerov naša šola na neposredno delovno področje avtorja. Predlagam, da se v Železarni uvede vsaj enkrat mesečno posebna rubrika specialnih problemov, ki so v tehnologiji proizvodnje ali strojnih naprav ugotovljeni, pa zanje še ni najdena ustrezna rešitev.

Ko se majejo tla

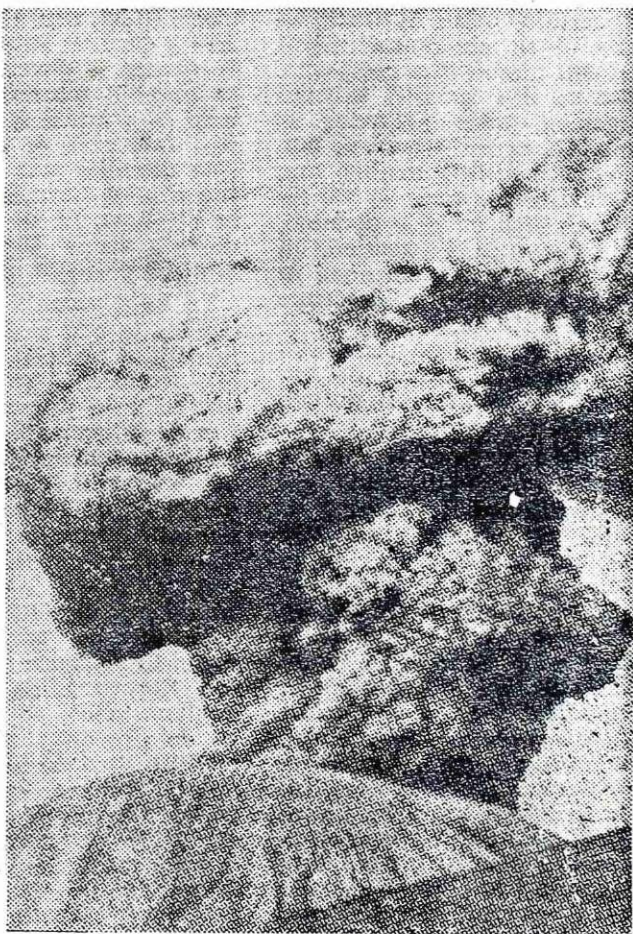
Podmorski potresi z višino morskih valov devetnadstropne stolpnice

Sedaj pa nas zanimajo še podmorski potresi. Hipo-center pri podmorskih potresih je lociran pod morskim dnom. Od tod se potresni valovi širijo slično kot zvočni valovi s hitrostjo 1500 m v sekundi do področja epicentra, ki je na morski gladini. Ladje, ki se slučajno nahajajo na tem področju, občutijo kratke udarce — podobne tistim, kadar ladja nasede na plitvino, v redkih primerih se sliši tudi podmorsko grmenje. Odtod tudi zmotno mišljenje in oznaka starejših pomorskih zemljevidov, ki so bili označeni s plitvinami, poznejša merjenja pa so prav na teh mestih izkazovala globine 2000 m in več. Podmorski potresi so tektonskega ali vulkanskega značaja. Tektonski potresi nastanejo vsled poglobljanja in drsenja morskega dna v smeri dviga in spuščanja oceanskega dna.

Podmorski in obalni potresi pogojujejo nastanek potresnih morskih valov, imenovanih »tsunami« (japonski izraz). Kadar se zaradi tektonskih potresov dvigne del oceanskega dna, se istočasno tudi dvigne v obliki kupole ogromna vodna masa morja razmeroma majhne višine, vendar razsežnih horizontalnih dimenzij. Valovi »tsunami« se širijo iz izhodišča (epicenter) na vse strani v obliki koncentričnih krogov. V neposredni bližini izhodišča so zelo visoki (višina valov doseže do 35 m). Najštevilnejši potresni morski valovi (tsunami) izvirajo od potresov v okolici globokomorskih grebenov Tihega oceana, Aleutskega in Japonskega grebena in v okolici grebena Atacama V plitvem morju se hitrost »tsunami« naglo zmanjšuje zaradi trenja — vendar višina valov raste — pa je prav zato rušilna moč »tsunami« — ogromna.

Značilnost podmorskih potresov je v tem, da se po močnih potresnih sunkih (dvig dela oceanskega dna), vendar pred pojavom potresnih morskih valov (»tsunami«) — morje hitro odmakne od obale (zasidrane ladje v pristaniščih nasedejo). Po nekaj minutah se morje v ogromnem valu vrne in prodira globoko v kopnino. Valovi dosežejo višino do 40 m (višina valov 15 m je prav pogosta).

Do danes znani najvišji »tsunami« so opazili v Sundskem prelivu 26. avgusta 1883. leta v času izbruha vulkana Krakatau. Valovi so dosegli višino 40 m — v njim je utonilo 36.830 ljudi.

Slika 7. Izbruh vulkana Anak Krakatau v Sundskem prelivu med Javo in Sumatro — 26. avgusta 1883

Dne 26. avgusta 1883 so strahovite eksplozije raznesle polovico otoka. Od Krakatau je ostala le tretjina. Od stožca vulkana je ostala le strma stena, dvigajoča se 800 m nad morskó gladino. Zanimive so podrobnosti, ki so jih opazovali prebivalci z obal Jave in Sumatre. —

Spomini iz NOB Jože Vidic

Atentat na jeseniškega župana Karla Lukmana 2

Tone se je spustil v temno noč na pobočju Karavank proti Jesenicam. Spremljal ga je borec Florijan Majhen, ki je bil oborožen s puško. Spremljevalca je izbral atentator sam. »S Florijanom sva bila prijatelja,« se spominja Tone, »bil je zanesljiv in hraber borec.«

Tone in Florijan sta se spustila v temno noč po pobočju Karavank proti Jese-

nicam. Nemo sta hitela proti cilju. Vse naokrog je bilo mirno. V dolini se šopiri tujec, mi pa se skrivamo kot divje zveri, je razmišljal Tone, ko je opazoval žareče bliške v tovarniškem plavžu.

Pod smreko na Mirci sta prebedela do jutra. Florijan ni vedel, kakšno nalogo ima Tone. Nihče v četni ni smel to vedeti. Konspiracija je bila zakon partizanskega vojsko-

vanja. Do jutra sta borca šepetala in kovala načrte za bodočnost. Misli so se jima zaustavljale ob vprašanjih: Kdaj bo konec vojne? Kakšna bo nova Jugoslavija? Kakšne službe bomo dobili borci? Ali bodo izdajalci kaznovani?

Okrog pol dvanajste ure dopoldne sta se Tone in Florijan poslovila. Pred odhodom je Tone zaužil kos me-

sa in kruha ter popil pol litra čaja. Ob slovesu je Florijan zajokal kot otrok, kajti slutil je, da Tone odhaja na nevarno pot. »Nikoli več se me bova videla,« je dejal Florijan in krepko stisnil Tonetu roko. Tone mu je hladnokrvno odgovoril: »Če me bodo zasledovali, streljal in meril dobro, da mi s tem kriješ umik.«

Srečanje sošolcev (zapisano po pripovedovanju Karla Kleindinst)

Karel Kleindinst, pleskar in soboslikar z Javornika, je 17. aprila 1942. leta pleskal pisarniške prostore na občini. Okrog pol dvanajste ure je zapustil delovno mesto in se napotil proti Kazini na kosilo. Karel je odhajal na kosilo vedno pred dvanajsto uro, ko v menzi še ni bilo gneče. Pred Korotanom mu je korak zastal. Presenečen je opazil, da pred Korotanom

stoji Tone. Bil je v zelenem površniku in lepi novi obleki. Kaj za vruga pa to pomeni, je razmišljal Kleindinst, ker je vedel, da je Tone partizan. To mu je pred kratkim povedal Nahtigal (zdaj šef jeseniške železniške postaje). Nahtigal, Kleindinst in Tone so bili sošolci. Torej so se dobro poznali. Tone, ki je gledal v izložbeno okno Korotana, je previdno, toda budno opazoval ljudi na ce-

sti. Ljudem na cesti je kazal hrbet zato, da ga ne bi kdo prepoznal in izdal. Večkrat je pogledal v smeri proti občinski stavbi. Njegove oči so željno iskale človeka, ki z »mečem in bičem« vlada v imenu naselja.

Sošolca sta se spogledala. »Kaj pa ti na Jesenicah?« začudeno vpraša Kleindinst sošolca. »Tiho bodi in beži z Jesenic,« je zašepetal Tone in s prstom na ustih pokazal, da ne mara govoriti. Kleindinst je nadaljeval pot; v glavi mu je rojilo kup vprašanj: Kaj partizan Tone dela na Jesenicah? Kaj se bo zgodilo? Bal se je, da kdo od sovražnikov ne prepozna sošolca, kajti potem bi bila njegova usoda zapečaten.

Po kosilu sta se Kleindinst in Metod Kapus (dela v železarni) vračala s kosila. Šla sta po cesti mimo Korotana in klepetala. Seveda mu Kleindinst sploh ni omenil, da je srečal partizana, sošolca. Ko sta prišla do sedanje poslovalnice Zarja, je z druge strani ceste odjeknil strel.

Na sliki je vidno mesto atentata in smer umika partizana

Anton Žerjav

Nastanek Kosove graščine na Jesničah

Jesenice nekoč in danes, tako bi se pravzaprav moral glasiti naslov tega prispevka. Še so živi spomini ustnega izročila naših pradedov iz preteklega stoletja, ko so bile Jesenice še zelo majhna vas. Omenjajo se sicer že 500 let nazaj, vzeli pa bi le obdobje, v katerem je bila zgrajena za tiste čase zelo pomembna in sodobna Kosova graščina. Dalje obdobje, v katerem je bila ustanovljena jeseniška železarna, in naprej do letnice, ko so Jesenice postale mesto.

Znano je, da so v prejšnjih stoletjih po naših krajih gospodarili tudi Francozi. Zadnjič jih omenjajo prav na Gorenjskem leto 1800, to je leto, ko je bil v Vrbi rojen naš veliki pesnik dr. France Prešeren. Dalj časa, mogoče že pred to letnico, so se zadrževali tudi na Jesenicah in zgradili za svoje vojake na današnji Stari Savi, poleg takratnega plavža in cerkve, veliko kasarno. Zunanji videz je še skoraj prav tak, notranjost pa so po odhodu Francozov z Jesenic preuredili v stanovanjske prostore. Na južni strani Kranjske gore pa je bilo celo francosko pokopališče. Ta kraj ima še danes ime »Mantava«, kar je po francosko pomenilo ime takega mesta. Od mojega očeta teta, po domače »Burjovčeva« iz Plavškega Rovta nad Jesenicami, je še dobro pomnila Francoze na Jesenicah, ker je bila leta 1800 stara

okrog 20 let, umrla pa je leta 1876 v 96. letu starosti. Prav iz njenega pripovedovanja so se ohranili marsikateri spomini in dogodki iz tistih časov. Zelo rada je pripovedovala dogodke prav iz jeseniške okolice starejšim ljudem in otrokom, ki so potem ta domača ustna izročila prenesli na poznejše rodove.

Ta naša sedanja jeseniška okolica je bila v tistih časih razdeljena takole: prve so bile Jesenice, ki so dobile to ime na zelo preprost način. Ker je v prejšnjih stoletjih rastlo na tem mestu zelo veliko jesenjih dreves, so prvi prebivalci dali takoj ime temu kraju Jesenice. Tudi potoku oziroma vodi, ki izvira pod Golico in teče prek Plavža v Savo, so dali ime Jesenica. Naselje je bilo zelo majhno, zajemalo je današnjo Kosovo ulico, Murovo, Rogljevo ulico, po Titovi cesti do gimnazije. Štele so s cerkvijo vred 60 hiš. Od današnje gimnazije naprej proti Javorniku in na drugi strani, to je po današnji Prešernovi cesti, je bila Sava, imenovana po reki Savi, ki teče skozi Jesenice. Štela je z Ruardovo graščino, kasarno in cerkvijo vred 17 hiš. Na zgornjem koncu je bilo naselje Plavž, imenovano po plavžu, ki je stal na današnjem spodnjem Plavžu, kjer ima podjetje Universal svoja skladišča. Tam so topili rudo iz pobočja Karavank. Črno zemljo od oglja še da-

nes zasledimo in priča o tem, čeprav je od tega minilo že nekaj stoletij. To naselje je štel le pet hiš, večina kajzarjev, katerih moške so delali v Ruardovem plavžu na Savi. Dober kilometer naprej je bilo, kakor še danes, naselje Hrušica. Štela je 11 hiš z nekaj kmeti in kajzarji, ki so bili v večini gozdni delavci in oglarji. Severno proti Karavankam je bilo kakor še danes naselje Plavški Rovt, imenovan po plavžu, ki je stal v preteklih stoletjih na današnjem Spodnjem Plavžu, le dva kilometra oddaljen od tega naselja. Ta vas je štela 12 hiš kmetij, od katerih je bila ena oddaljena skoraj dva kilometra naprej proti Rožci. Priimka so imeli samo dva, to je Razinger in Klinar, razen omenjene oddaljene kmetije, ki je imela več stoletij nazaj priimek Žerjav, z domačim imenom pri »Zakamnjek«. Ta kmetija je imela toliko hektarov zemlje, da je imela tudi svoja lovišča. Naprej na desno severno stran od te vasi je bila vas Planina (Sv. Križ), ki se danes omenja kakor Jesenice 500 let nazaj. Jesenice so nastale nekaj let prej in so imele na današnji Planini pod Golico svojo planino in pašnike, zato je potem vas dobila kar to ime. Takratni fužinarji Bucceliniji so postavili v tej vasi tudi cerkev. Ker je svet na tem kraju še danes bolj nestano-

viten, so morali v temelj, predno so zidali, navoziti 100 vprežnih voz okroglega lesa jelše, ker ta les v ilovnati zemlji nekako zogljeni in tako zadržuje premik zemlje. S cerkvijo vred je bilo takrat okrog 18 hiš, to je nekaj kmetij in kajzarjev. Iz vsake hiše v obeh teh vaseh je bil po eden ali dva rudarja (»knapa«) ali oglarja, pa tudi ženske, ki so kopali rudo in kamenje za Ruardov plavž na Savi. To delo je bilo zelo težko in nevarno še posebno zato, ker za v rove niso imeli še kakih posebnih naprav glede čiščenja plinov. Imeli so sicer nekako primitivno izdelane črpalke za čiščenje zraka, toda to je bilo vse premalo za varnost pri takem delu. Največ so prav v ta namen redili v rovih podgane, ker ta žival čuti nevarnost glede morebitne eksplozije plina že dosti zgodaj, tako da so se ljudje v takih slučajih že pravočasno rešili iz rogov, kjer so kopali rudo. Samo enkrat pomnijo ljudje takrat pri Savskih jamah, da se jim je po tridnevem počivanju glede praznikov okrog božiča leta 1879 nabralo v rovih toliko plinov, ker primitivna črpalka ni obratovala, da je prišlo do eksplozije. Prva dva delavca, ki sta prišla na delo v rov s svetilko, tako imenovano »leščerbo«, to je z odprtim ognjem, je takoj vrglo iz rova in sta bila na mestu mrtva. Današnje ceste v Planino takrat še ni bilo, bila pa je navadna vozna pot, ki se je odcepila na Jesenice 500 m zgoraj nad današnjo Erlahovo žago ali gostilno prek hri-

ba Pejce na Murovo, od koder je bila speljana naprej na Savo. Vse prevoze rude in drugega materiala za Ruardov plavž na Savi so imeli v rokah kmetje in kajzarji iz prej omenjenih vasi. Imeli so edino samo volovsko vprego z malimi vozički na dva kolesa ali sanke (rtiče). Dnevno se je premikala cela procesija volovske vprege natovorjene z rudo, kamenjem ali drvami in ogljem od Savskih jam do Ruardovega plavža na Savo. Vsa ruda in kamenje je moralo biti takoj tudi stehatano, zato so imeli nedaleč od Savskih jam postavljeno tehtnico, tako da se je mali voziček s »trugo« na dveh kolesih ali sankah kar zapeljal najo. Lesena baraka s tako primitivno izdelano tehtnico, ki je spadala pod Ruardov plavž na Savi, je stala tik ob cesti oziroma takratni poti takoj v Planini pod Golico, to je poleg današnjega transformatorja. Ta kraj so imenovali kakor še danes »Zamlaka«. Vsak naložen voziček z rudo ali kamenjem imenovanim »sovtan«, je moral tukaj na tehtnico, kjer je dobil voznik nekakšno karto o teži, ki jo je potem pri plavžu na Savi oddal tam postavljenemu prevzemalcu. Ta teža je obenem služila tudi za obračun prevoza.

Skupaj so štete Jesenice z omenjeno okolico vred takrat okrog 115 poslopij. Prištet pa moramo zraven še toliko hlevov, ker takrat ni bilo hiše brez živine. Glavno središče takratnih Jesenic je pred-

AIN ŽEMVA — Tonetov komandir

Kleindinst je na drugi strani presenečen opazil sošol-toneta s pištolo v rokah, njim pa župana Lukmana ki je lovil ravnotežje. Ko je videl, da se je Tone prvem strelu ozrl po lju-nato pa oddal še ena. Lukman je počasi zle-za cesto, se nekaj trenut-

kov oslanjal na komoľce, nato pa hropeč obležal na hrbtu, ne, da bi karkoli rekel. Atentator se je s pištolo v rokah počasi umikal proti sredini ceste, nato pa se obrnil in z urnim korakom zapustil prizorišče atentata. Do vogala mesarije (nasproti Korotana) je Tone šel s hitrim korakom, šele za vogalom mesarije pa je začel bežati po stopnicah navzgor v hrib.

Lukmana je spremljal obo-rožen agent Valdi Herman, ki pa se je ob strelu tako ustrašil, da sploh ni vedel, kaj se dogaja. Dobesedno je otrpel obstal tam, kjer je bil ob prvem strelu. Valdi Herman je bil plačan zato, da čuva Lukmana (Herman živi nekje v tujini). Bil pa je navaden strahopetec, ki se je ob prvem strelu »podelal« v hlače. Lukmanova »elitna« osebna straža je odpovedala. Šele zdaj se je Kleindinst spomnil, zakaj mu je Tone dejal, »beži z Jesenic«.

Atentator na delu (pripoveduje atentator Tone)

Krog pol dvanajste ure je po stopnicah pri hotelu dotan prišel na cesto in pomešal med ljudi. Bal se znanih obrazov. Prvi rec, ki ga je srečal, je bil Kleindinst (ker Tone

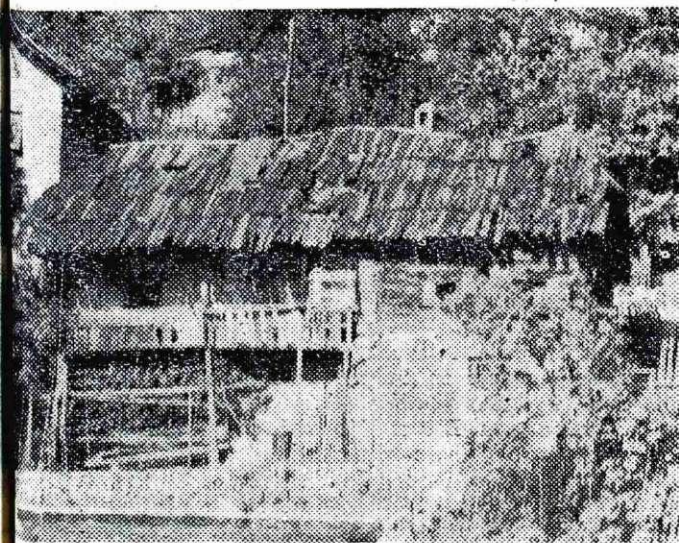
srečanje enako opisuje kot Kleindinst, prizor ne bomo ponavljali). Nekaj korakov kasneje je zopet srečal tri študente, ki so ga dobro poznali.

(nadaljevanje)

jala današnja Murova. nja se že nekaj sto let ime pa je nastalo, ker kega leta prav tam raz- epidemija kuge, tako skoraj vsi ljudje po- Ker je kuga tako ne- ljeno morila, so dali v in naselju ime Murova. je iz teh naselij, kar ni kmetov ali obrtnikov, so na Savi v Ruardovem ali kot »knapje« pri kih jamah. Delali so po 16 ur dnevno, ob sobo- opoldne so pa navadno zaključili. Kako primi- red je bil takrat pri na Savi, se vidi že iz njenega naslednjega spo- Na tem delovnem me- so imeli veliko stensko

uro s skoraj vsemi lesenimi kolesi, kazalci in velikim nihalnikom. Uteži so bile železne in obešene na dve vrvi- ci, tkani iz domače preje. Edino ta ura je bila »zveličavna«, da jim je odmerjala čas dela. Zgodilo pa se je, da je neki delavec z Murove dolga leta na skrivaj pritrjeval na nihalnik te ure ilovico, tako da je ura šla veliko bolj počasi naprej. Ko pa se je njegova dnina zamenjala, je vzel ilovico iz nihalnika in ura je šla hitreje in seveda je bila ta dnina precej krajša. Nekoč so mu prišli sodelavci na sled in z njim pošte- no obračunali.

(Dalje prihodnjič)

ZADNJIH OSTANKOV STARIH JESENIC — 400 let hiša na Murovi, last tov. Erjavca, je prazna. Lastnik se selil v novo, to pa smo slikali predno jo bodo porušili. Jesenice na Murovi so imele pretežno le take brunarice.

77

Ana pogleda listek, na katerem so napisane besede neznanega dobrotnika z željami, da bi skoro okrevala. Pisava se ji zdi znana. A se ne more spomniti, kje jo je že videla. Ve samo to, da »njegova« ni in da se ji zato ni treba vdajati utvari, da ji dar pošilja on; on, s katerim je varala Martina; on, ki ji je obljubljal, da jo bo rešil pekla in ji ustvaril nebesa; on, ki ji je hlinil ljubezen in dobroto, v resnici pa je bil samo prekanjen falot. Vseeno pa to pisavo pozna ali pa se ji samo zdi da jo je že videla. Ko bi se spomnila pisem, ki jih je od prijateljev dobival Martin, ko je bil v zaporu, bi v teh črkah spoznala Vregovo pisavo. Ana na Vrega in druge Martinove prijatelje ne misli ker jih ima za svoje sovražnike, ki ji vračajo sovraštvo za njeno sovraštvo.

Tudi Tine je začuden nad novim darom, le da takoj ve, da jima ta dar pošilja Vreg.

»Preveč stroškov si dela za naju,« zamrmra, ker ve, da Vregov zaslužek v Trsnikovi tovarnici ni tolišen, da bi lahko skrbel še za druge, marveč si je vse to, kar jima pošilja po Tonetovi sestri, moral pritrpati od ust. Najbrž ve, da Tine nima zadnje čase nobene sreče pri iskanju priložnostnega dela, pa skrbi zanj in za mamo, kakor da bi bil njun rednik. »Pa bi bil hrane sam potreben, saj je sam bolan,« je Tineta malodane sram Vregove dobrote, saj ve, da si je Vreg v vojski, a

SIVO MESTO

še bolj po ječah nakopil jetiko in da zadnje čase vedno pogosteje pljuva kri, čeprav si tega ne žene bogve kako k srcu. »Vsaj tako pravijo, da bolezen ne jemlje resno in da vselej, kadar drugi opazijo kri v njegovem robcu, pravi, da to ni nič in da je samo ena krvavitev smrtna — zadnja.«

Tudi ta prezir do neozdravljive bolezni je značilen za Vrega.

— Počitek, dobra hrana, pa bo minilo... Da, tako zavrača Vreg skrbi, ki jih imajo zaradi njegove bolezni prijatelji. Tak je. Samo na obnovo revolucionarnega gibanja misli, kakor da je to pomembnejše od njegovega lastnega življenja.

In zdaj mu še onadva z mamo, razmišlja Tine, jemljeta hrano, potrebno za bolnika, kakršen je Vreg.

»Ne, Vregovih darov zato ne smeja več sprejemati,« si dopoveduje Tine. »Treba bo bolj trmasto vztrajati pri iskanju kakega dela,« si očita, kakor da ga je vnovič zbudila vest, da ga dobroti, ki sta jo zadnje čase deležna z mamo, napravlja brezskrbnega, če že ne lenega. »Človek ne sme živeti od dobrote drugih, če lahko dela sam. Kdor misli drugače, izrablja dobrotnike,« se Tine zaveda, saj je in bo vselej obsojal take ljudi, ki izrabljajo dobroto drugih, se jim z besedo zahvaljujejo, v resnici pa imajo dobrotnike za beda-ke.

O, da, tudi taki so ljudje!

Tine pa ne sme postati tak. Ne sme se zamujati. Za deiom mora, če ga bo le kje dobil.

»Šel bom,« pravi, ko vidi, da bo pri mami ostala Tonetova sestra.

2

Aprilski dan je čist in sončen in videti je, da bo topel. Taki dnevi v prvi polovici aprila so redki, razmišlja Tine, ko ga onstran ceste na stezi, ki se spušča k reki, obsije sonce naravnost v obraz, tako da mora pripreti

oči. Odpre jih šele med vrkami ontran brvi. Na tovarniškem nasipu so že upokoјenci in otroci, taki kakor v tisti drobni Tonetovi povestici.

»Le kako mu je prišlo na misel, da je iz take vsakdanje stvari napisal tako pretresljivo zgodbo,« Tine misli na Toneta.

Ko bi ne poznal tiste Tonetove zgodbe, bi šel Tine po poti pod nasipom, kakor da na nasipu nikogar ni. Ne vagončka, ki ga je na rob nasipa pripeljala lokomotiva, ne sive, kadeče se žlindraste klade bi ne videl. Ne zmenil bi se za otroke, ki so odskočili pred klado, ki se trklja po nasipu navzdol in se pri tem drobi v razbeljene prasketajoče drobce, dokler ne vzplamti na nasipu široka ognjena lisa, podobna ognjenemu izviru.

»Hej, ti, skoči stran, da te ne bo usekal kak drobec,« krikne Tine in opozori otroka, ki je obstal in se zastrmel v igro prasketajočega ognja na nasipu.

Tine ve iz svojih izkušenj, da je ogenj ena izmed lepih, a nevarnih stvari, ki jih občudujejo otroci. Sam je nekoč strmel prav na tem nasipu v take ogenj, ki se je trkljal navzdol in toliko, da ga ni obrizgal cel snop žerjavice, ki se je prasketajoče kakor raketa na gospodskih božičnih drevescih razpršela v zrak.

— Pazi! — je takrat kriknil nanj neki starac in mu rekel, da se bo ognja v življenju lahko še do sitega nagledal, kadar bo velik in delal v fabriki. Ogenj je nevarna stvar. Ni treba, da bi ga občudoval. Zge, kakor zge vse, ogenj tati in spreminja v železo in jeklo in mu daje obliko. Človek lahko še tako pazi in je lahko še tako previden, pa se mu vseeno lahko primeri, da te oplazi razbeljena nesreča, kakor je rekel starac in pripovedoval o takih nesrečah, ki se dogajajo v tovarni. Sam je videl, kako je šestindevetdesetega leta dvanajst milimetrska razbeljena žica na stari progi oplazila delavca Lasnika. Zanjkanje železa na stari progi je brez vsakih varnostnih naprav. Zato ni čuda, če je žareče železo pritisnilo Lasnika čez noge k ogrodju in mu prežgalo meča do kosti. In tam je baje še vedno tako, kakor je bilo pred petintridesetimi leti, ve Tine iz pogovorov, ki se razplamte vselej, kadar se na stari progi v žičarni zgodi nesreča. Pogoste so. Delavci nenehno opozarjajo, da bi bilo treba to progo zavarovati z varnostnimi napravami, obratovodja in obratni tehnik pa sta kakor gluha in menita, da so delavci sami krivi in da se dogajajo samo zaradi delavske nepazljivosti.

V takem razmišljanju stopi Tine na cesto v bližini bolnišnice. Tu se začenjajo gostilne, dolga vrsta gostiln v sivem mestu, podobnem ozki in dolgi žalostni vasi. Več kakor štirideset jih je ob obeh cestah. Čeprav je še zgodaj, so polne.

Kajpak, danes je petek! Delavci so prejeli tedenske predujme.

Kričavo petje udarja v cestni prah, ki ga dvigajo konji in vozovi in ki bi ga v teh dneh, ko že štirinajst dni ni bilo dežja, človek lahko gazil, ko bi stopal po sredi ceste. Če pripelje kak avtomobil, spremeni cestni prah v belo meglo. Ljudje, ki so tedaj na cesti, zlasti še, če so razgreti in potni od hoje, so potem taki, kakor da bi jih posul s cementom. Zato sovražijo avtomobile, čeprav so redki, ki pripeljejo v mesto in so dnevi, ko v mesto ni nobenega pogosti. Tudi ta hip dvigajo prah samo konji, kakor na primer tale mršav konj, ki mu v rahlem diru dirja naproti.

»Hm, najbrž je Lagojnikov?«

Lagojnikoo konj je najbolj mršav konj v sivem mestu, saj da je Lagojnik kupil od konjederca. Vseeno pa še teče in tudi vleče in bi bil gospodar brez njega obsojen na še večjo revščino, kakor je že. Pred leti so ga odpustili iz tovarne.

Odbor za dohodek in sistem nagrajevanja je razpravljajal ...

Bodoče oblikovanje osebnih dohodkov glede na novo organizacijsko strukturo železarne Jesenice

Na svoji 4. redni seji, dne 28. 6. 1969 je odbor za dohodek in sistem nagrajevanja razpravljajal o dveh, za vse člane kolektiva zelo pomembnih vprašanjih, ki se že dalj časa v različnih oblikah pojavljata med kolektivom.

Glede na to, da se odbor ne more brez predhodne razprave, odnosno obveščenosti kolektiva enostavno odločiti za spremembo glede bodočega oblikovanja osebnih dohodkov, ki ga nakazuje sedanja organizacijska struktura železarne, niti o spremembi odnosa med obračunskimi postavkami in gibljivim delom, se poslužujemo železarja z namenom, da informiramo vse zaposlene o zamišljenih spremembah in zberemo vsaj nekaj mišljenj in predlogov. Gre torej za sledeči dve zadevi; zvišanje obračunskih postavk na račun gibljivega dela in oblikovanje ter delitev os. dohodkov na nivoju osmih delovnih enot. Ker ima vsako vprašanje svojo problematiko, želimo vse člane kolektiva o njej informirati na sličen način, kot je informacijo dobil odbor.

Zvišanje obračunskih postavk in zmanjšanje gibljivega dela

V našem sistemu nagrajevanja, ko na eni strani oblikujemo maso os. dohodka za vsako del. enoto, na drugi strani pa z določenimi konstantnimi merili to maso črpamo, nastaja kot razlika takomenovani gibljivi del, ki dejansko »prestraža« vsa nihanja, ki nastajajo vsled višjega ali nižjega formiranja. Ker je skupni osebni dohodek že od uvedbe sedanjega sistema, to je od leta 1961 v nominalnem porastu, se dogaja to, da se stalno spreminja razmerje med osnovo in gibljivim delom. Še danes pa med kolektivom vlada prepričanje, da je mnogo boljše, če so obračunske postavke višje, češ da je s tem posamezniku zagotovljenih več pravic pri udeležbi na os. dohodku. Dejansko pa se lahko kadarkoli prepričamo, da nivo obračunske postavke nikakor ne spreminja razmerja v osebnem dohodku, ne ozi-raje se koliko ga le-ta zajema. Obračunska postavka predstavlja slej ko prej samo delitveno razmerje, medtem ko je višina odvisna od skupne mase, s katero del. enota razpolaga.

Ne glede na navedeno, smo si že ob začetku prehoda na ta sistem postavili takšno razmerje, da bi osnova zajemala okrog dve tretjini os. dohodkov, medtem ko bi gibljivi del, ki ga predstavljajo vsa druga izplačila, zajemal preostalo tretjino. Ta gibljivi del se deli na pribitke za nadurno in nedeljsko delo ter otežkočene dodatke, ki se v evidenci ne vtevajo v skupni % in na normo, nadomestila za hrano ter enoto proizvoda, kar sestavlja skupni gibljivi del, izražen v % na osnovno obračunsko postavko in dodatek za nočno delo. Ker ne moremo, odnosno ne smemo postaviti takšnega razmerja, da bi v katerikoli DE izkazovali minus gibljivi del, se moramo pri regulaciji odnosa med obrač. osnovo in gibljivim delom držati meje, v kateri se giblje obrat, ki sorazmerno največ črpa s presežkom norm. Od postavitve sedanjega sistema, to je od leta 1961 smo izvedli več različnih korektur in to:

Prva korekcija je bila izvedena z veljavnostjo od 1. 1. 1963 dalje s tem, da je bila korektura regresivna, skupna korekcija pa je znašala le okrog 5 % računajoč na prejšnjo osnovo.

S 1. 7. 1965 se je zaradi spremembe stopenj prispevka iz os. dohodka zvišala vrednost neto obrač. postavk za 12,5 %, vendar razmerja med osnovo in gibljivim delom nismo menjali.

V letu 1966, ko je dosegel gibljivi del že okrog 150 % nad osnovo, so bile prek vsega leta razprave, za koliko naj se povečajo obrač. postavke in istočasno korigirajo norme. Do konkretnega sklepa, s katerim so se obrač. osnove povečale za 75 %, je prišlo šele z veljavnostjo od 1. 1. 1967, kar je povzročilo, da se je % variabilnega dela znižal na poprečje 52 %, pri čemer je bila izvedena tudi korektura norm na dosežek 1.00.

S sprejetjem kategorizacije tj. z veljavnostjo od 1. 2. 1968 smo prejšnji sistem obrač. postavk, ki so temeljile na analitični oceni, zamenjali s plačilnimi skupinami s tem, da se je vrednost osnov povečala za 18,54 %. Odnos osnov proti gibljivemu delu je od 1. jan. 1968 dalje tj. od zadnje spremembe sledeč:

	poprečni %	najnižji	najvišji
1968 jan.	54.21	18.88	95.38
febr.	47.43	20.55	70.28
marec	47.85	23.70	78.34
april	53.15	20.61	93.08

1969 januar	58.54	38.92	86.06
februar	60.82	36.08	82.94
marec	51.64	19.03	77.44
april	55.10	48.90	93.78
maj	49.80	33.53	94.88
Ø I.—V.	55.18	35.29	87.02

Kakor je iz podatka razvidno, je gibljivi del v letu 1968 in 1969 dosegel precejšnjo stabilnost in s te strani ni razloga za neko spremembo razmerja.

Ker je v poprečnem % gibljivega dela zajeto okrog 5 % sredstev, ki se izplačajo v fiksnih zneskih kot povračilo za hrano, lahko računamo, da se računski % razlike po enoti proizvoda giblje v višini okrog 50 %. Ta del pa mora pri del. enotah, ki imajo vpeljano normo, pokrivati tudi pribitek. Po evidenci prvih petih mesecev je najbolj karakterističen obrat, ki lahko služi kot meja za odločitev, valjarna Bela, ki ima v mesecu aprilu in maju tj. po korekturi cenika, sledeče razmerje:

maj	38.05	9.81	62.79
junij	61.09	29.60	79.82
julij	56.76	21.26	77.87
avgust	60.17	8.43	77.13
september	48.47	24.93	74.16
oktober	50.95	20.06	75.38
november	53.87	37.26	73.63
december	58.00	31.66	80.29
Ø 1968	52.57	33.13	66.55

	osnova + nočni	pribitek norme	dod. za hrano	razlika EP	skupni giblj. del
april	209.652.19	37.679.80	11.031.25	62.392.98	111.104.03
maj	199.395.27	32.931.77	10.440.75	57.171.02	100.543.54
Skupaj	409.047.46	70.611.57	21.472.00	119.564.00	211.647.57
v %	100.00	17.26	5.25	29.23	51.74

Teoretično in tudi dejansko lahko zvišamo obračunske postavke za največ 25 %, če obdržimo izplačevanje bonov v sedanji obliki, če pa se ta

sredstva vključijo v gibljivi del pa se obračunske postavke dvignejo lahko do 30 %, kar bi imelo za posledico sledečo spremembo razmerja:

	osnova + nočni	pribitek norme	dod. za hrano	razlika po EP	giblj. del skupni
Sed. razm. v din	409.047.46	70.611.57	21.472.00	119.564.00	211.647.57
v %	100.00	17.36 %	5.25 %	29.23 %	51.74 %
novo razm. v din (+ 25 %)	511.309.32	88.763.30	21.472.00	— 849.59	109.385.71
v %	100.00	17.36 %	4.20 %	— 0,17 %	21.39 %
novo razm. v din (+ 30 %)	531.761.70	92.313.83	—	— 3.380.50	88.933.83
v %	100.00	17.36 %	—	— 0.64 %	16.72 %

Iz primera je torej razvidno, da bi že pri 25 %-nem dvigu in nekorrigiranih normah ter enaki obliki izplačevanja dodatka za hrano, enota zašla v minus razliko po enoti proizvoda. Približno 5 % večjo toleranco dobimo, če opustimo sedanjo obliko izplačevanja bonov, kar se avtomatično preljuje v gibljivi del.

Ker moramo računati pri novih osnovah še s povečanimi sredstvi za nedeljske, nadurne in praznične pribitke ter otežkočene dodatke, kar bi zopet zmanjšalo gibljivi del za okrog 2 % je sprejemljiva meja največ 20 %.

S tem smo skušali podati analizo možnosti spremembe v sedanjih pogojih. Ponovno pa moramo poudariti, da sprememba višine obračunskih postavk nikakor ne vpliva na višino zaslužka posameznika, ki je prej kot slej odvisen od lastnega rezultata, če je učinek merjen skozi normo, ali od rezultata, ki ga doseže obrat kot celota.

Želja odbora je, da nam tako po upravni poti prek komisij za nagrajevanje, ali neposredno sporočite svoja gledanja, na kar bo odbor o predlogih razpravljajal in zadevo prek DS prenesel v končno rešitev.

Oblikovanje in delitev os. dohodka na nivoju osmih delovnih enot

Z volitvami in konstituiranjem samoupravnih organov smo z mesecem junijem vzpostavili v železarni dejansko novo organizacijsko obliko, v kateri nastopa osem delovnih enot, ki združujejo v svojem sestavu 26 obratov.

Pri tem se postavlja vprašanje ali smo s takšno organizacijsko obliko že tudi dosegli dejansko

združitev interesov teh obratov tako, da že v najkrajšem času lahko izvajamo oblikovanje in delitev os. dohodkov na nivoju osmih del. enot, predvsem v cilju, da se izognemo stalnim očitkom o neusklajenosti gibljivega dela po obratih. Kljub izvedeni reorganizaciji v samoupravnem smislu pa ne moremo mimo tega, da doslej nismo storili še prav ničesar na tem, da bi obrati, ki sestavljajo nove del. enote imeli tudi resnično enake pogoje, kar šele bi omogočilo uveljavitev zamisli o enotnem oblikovanju in delitvi os. dohodkov. Tu je predvsem mišljen enoten delovni čas in izravnani pogoji glede merjenja delovnega učinka skozi norme.

Problematika, ki jo je odboru posredovala služba sektorja za ekonomiko, je v glavnem naslednja:

Že pri snovanju sedanje organizacijske oblike, pod vtisom številnih problemov usklajevanja osebnih dohodkov med obrati, se je pojavila zamisel, da bi se os. dohodek oblikoval in razdeljeval na nivoju novih DE tj. namesto 26 oblikovanih mas in prav toliko različnih gibljivih delov, bi se oblikovanje in delitev zmanjšala na osem del. enot. Pri tem se nismo dosti ozirali na to, da se bo v sestavu DE znašlo več obratov, ki pa imajo različne pogoje glede udeležbe pri delitvi skupno oblikovanih osebnih dohodkov, predvsem je to delovni čas in obstoj ali neobstoj norm. Ker teh dveh elementov na nivoju del. enot zaenkrat nismo v stanju dejansko izenačiti, bo neizogibno da se pri skupnem oblikovanju poslužimo administrativno računsko izravnave in to:

— razliko med skrajšanim in normalnim del. časom bi izravnali z vpisovanjem faktorja 1,13 na

dejansko izvršene ure, ki izhaja iz razmerja 208:184 uram.

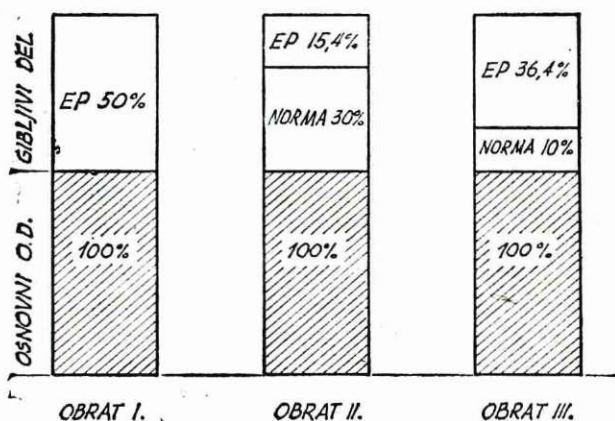
— razlika v večjem ali manjšem črpanju norm pa se bo izravnavala z različnim % enote proizvoda, ki bo veljal za posamezni obrat v sestavi ene del. enote.

Takšna izravnavna, ki prav tako ni brez problemov, bi bila v DE potrebna vse dotlej, dokler pogoji črpanja niso dejansko izravnani tj. dokler vsi obrati nimajo enotnega del. časa in pod enakimi pogoji postavljenih norm.

Problem takšne izravnavne pa je v sledečem:

— kaj s posamezniki, ki tudi v sistemu skrajšanega tednika opravijo več ur npr. plavži imajo skrajšani del. čas — kamnolom večkrat obratuje z normalnim del. časom.

— izravnavna večjega ali manjšega dosežka po normi z ekvivalentno večjim ali manjšim % razlike po enoti proizvoda pomeni dejansko tudi izravnavo rezultatov dela, kar bi grafično izgledalo:

Če teh izravnav ne bi izvršili, bi npr. uporaba enotnega var. dela, pri delavcu z enako obrač. postavko imela za posledico navedene razlike:

$$184^h \times 400 \text{ din} = 73.600 + 50 \% \text{ v. d.} = 36.800 = 110.400 \text{ SD.}$$

$$184^h \times 400 = 73.600 + 8 \% N = 5.888 = 50 \% \text{ v. d.} = 39.744 = 119.232 \text{ SD.}$$

$$184^h \times 400 = 73.600 + 24 \% N = 17.664 + 50 \% \text{ v. d.} = 45.632 = 136.896 \text{ SD.}$$

$$184^h \times 400 = 73.600 + 24 \% N = 17.664 + 50 \% \text{ v. d.} = 45.632 = 136.896 \text{ SD.}$$

Če k temu priključimo še razliko v delovnem času, bi bil rezultat v os. dohodku še bolj različen.

Poleg navedenega moramo pri konkretizaciji te zamisli računati še s tem, koliko in v kakšni obliki naj bi bil posamezen obrat pri oblikovanju os. dohodkov udeležen. Že pri poizkusu oblikovanja enotnega cenika za talilnice smo v dilemi ali vezati OD samo na SM in EL jeklo, kar je v določeni povezavi s proizvodnjo grodlja, medtem ko z livarskimi in šamotnimi izdelki nima dosti skupnega. Proti izločitvi livarne in šamotarne iz udeležbe pri oblikovanju OD v talilnicah pa govori tudi to, da okrog 70 % svojih proizvodov obrata plasirata izven talilnic.

Z ozirom na to, da imajo posamezni obrati na takšen sistem svoje pripombe in ta problematika doslej ni bila obravnavana v obratih, smatra odbor za potrebno, da se z nameravano spremembo seznanijo vsi, ki jih takšna sprememba lahko zadene v kakršnikoli obliki.

Grobi okvir oblikovanja os. dohodkov na nivoju DE bi bil približno takšen:

Glavni nosilci os. dohodka bi bili vsekakor tisti proizvodi, ki jih enota odpremlja v nadaljnjo predelavo ali direktno v prodajo. Karakteristični proizvodi posameznih obratov naj bi dobili udeležbo v poprečni ali manj diferencirani ceni. Oblikovanje na nivoju DE pa bi bilo:

Talilnice

Osební dohodek se veže v podrobnosti na SM in elektro jeklo s tem, da se tudi proizvodnja martinarne ovrednoti na enak način kot elektro jeklarna tj. jeklo, razdeljeno v šest grup. Za plavž se vrednoti grodlj, za šamotarno odprava šamotnih izdelkov in za livarno izdelki livarn — ločeno na sivo jeklo, kovino litino in kokile, formiranje za razne usluge (mletje, prebiranje, čiščenje itd.) se vrednoti z eno ceno.

Valjarna Bela

Obrata sta glede formiranja enakopravna. Valjarna Bela se vrednoti po novo sprejetem ceniku, valjarna žice pa ima začasen sistem na podlagi poprečja, ki ga z boljšim del. učinkom lahko zviša za 10 % variabilnega dela.

Valjarna Javornik

Pri formiranju sodelujejo s svojimi izdelki vse del. enote s tem, da vsa dodatna formiranja odpadejo. Obstoja možnost, da se cene tudi združijo tako, da bi bila proizvodnja ovrednotena po grupah.

Predelovalni obrati

Ker so vsi trije obrati v glavnem finalisti, se formira OD za enoto po cenikih, ki veljajo za sedanje formiranje. Možno je grupiranje, ker obstoječi ceniki zajemajo:

za hl. valjarno 61 cen, žičarno 93 cen, elektrod. odd. 50 cen, žebeljarno 1 cena in 29 ekvivalentov.

Pri tem pa je nujno odpraviti v HVZ obstoj drugačnih obračunskih postavk, kot se uporabljajo v vseh drugih obratih.

Energija

Formiranje bi se izvajalo na enak način kot v vzdrževanju tj. samo z vrednotenjem proizvodnje, brez proračuna. Problem pa je diferenca v

času, ki je celo večja od razlike med 184 in 208 urami.

Vzdrževanje

V sedanji sistem skupnega formiranja, ki velja od 1. 4. je vključiti še strojne delavnice (čeprav imajo prilično dobro izdelan lastni cenik), kar velja tudi za strugarno valjev.

Upravne službe

Formiranje v tej enoti bi temeljilo na proračunu, na realizaciji, na številu realiziranih točk v OTK in RO. S tem bi bil dejansko zajet delež vsakega obrata, čeprav je doprinos iz števila točk v sklopu tako številčne enote (okrog 1000 zaposlenih) manj pomemben.

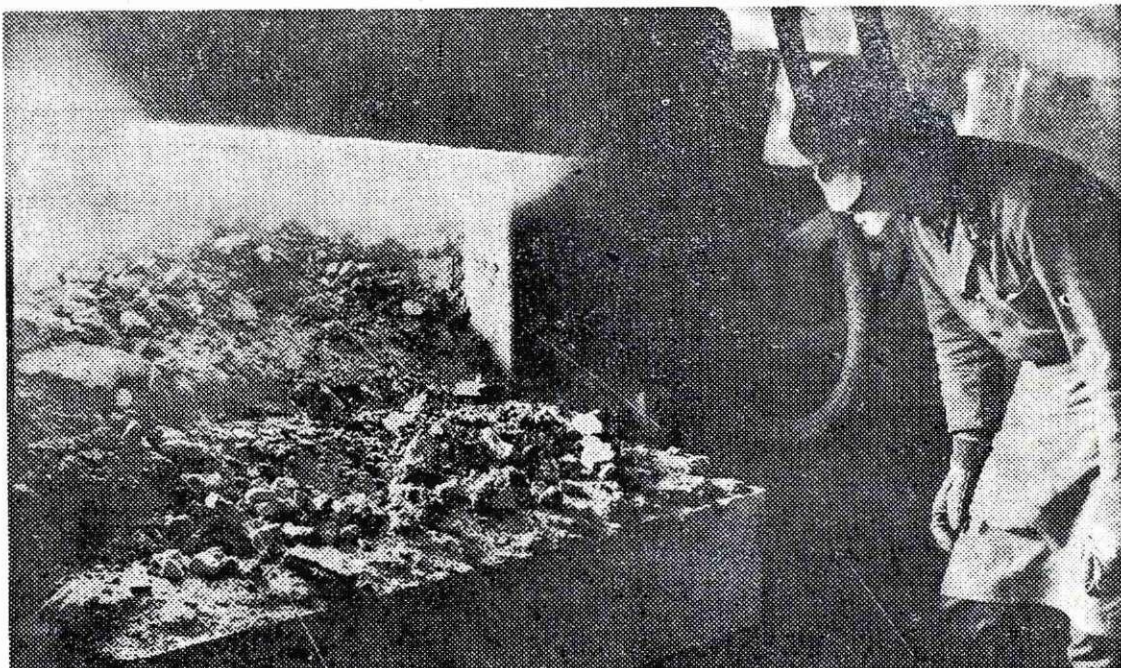
Pri obravnavi te problematike opozarjamo tudi na to, da pri skupnem formiranju odpade evidenca, kolikšen delež ali var. del bi imel vsak obrat, če bi bil obračunan zase, kar se je opazilo že pri združitvi štirih vzdrževalnih obratov. Vsekakor pa ostane nespremenjena evidenca o izplačanem os. dohodku po obratih vse dotlej, dokler na IBM sistemu vodimo obrate po sedanjih internih številkah.

V tem trenutku se torej postavlja vprašanje ali za ceno osmih enotnih gibljivih delov, ki bi vsebovali še vrsto administrativnih posegov (del. čas, izravnavna norm in enote proizvoda) preiti na sistem skupnega oblikovanja ali začeti postopoma z dejansko izravnavo pogojev, ki bi omogočali uporabo enotnega gibljivega dela, brez administrativno — računskih mer.

Prav v tem pogledu želi imeti odbor nekoliko bolj jasna stališča, in se te poti obveščanja poslužuje predvsem z namenom, da zbere pripombe posameznih obratov, ki so tudi v sedanji organizacijski strukturi zadržali pravico do samostojne poti pri delitvi os. dohodkov.

Vse predloge in stališča bo zbiral oddelek za nagrajevanje in z njimi seznanjal odbor, ki bo izoblikoval končno stališče ter ga prenesel na delavski svet Železarne. Pričakujemo, da v tem, tako važnem vprašanju ne bo pasivnosti in nezanimanja.

SM

Na električnih pečeh so v juniju izpolnili svoj proizvodni načrt z 99,2 %

● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton

Svet potrebuje vedno več jekla!

Takšne konjunktore na področju proizvodnje in prodaje železarskih izdelkov svet dolgo ne pomni.

Še pred meseci so se nekatere države, predvsem ZDA, pritoževale zaradi prevelikega uvoza železarskih izdelkov. Danes je ta situacija popolnoma drugačna. Pritožb ni več, pač pa je proizvodnja nižja kot so možnosti prodaje. Povpraševanje po jeklu doma in v tujini iz dneva v dan narašča. Vzporedno s tem se dvigajo cene in podaljšujejo dobavni roki. Izvoz in uvoz železarskih proizvodov danes cvete tako kot še nikoli doslej. Pri tem zavzeto sodelujejo tudi socialistične države.

Britanske, zahodnonemške in francoske železarne kupujejo ingote, blume in slabe v ZDA.

Britanci kupujejo ingote v češkoslovaških železarnah. Sovjetske železarne kupujejo blume v Turčiji, ti pa poskušajo nabaviti polproizvode v Zahodni Evropi. Socialistične države nabavljajo ploščate proizvode v zahodnoevropskih državah in prodajajo žico v ZDA. Kot velik partner nastopajo tudi Japonci, ki kupujejo ter prodajajo vse mogoče železarske proizvode od grodlja do žice tako v socialističnih kakor tudi v zahodnoevropskih državah in v ZDA.

Večina železarn v svetu obratuje z maksimalnimi zmogljivostmi. Računajo, da so svetovne železarske zmogljivosti danes zasedene čez 90 %. Sicer ne povsod enako in tudi ne za vse proizvode. Vendar na splošno vzeto je izkoriščenost železarskih naprav danes izredno visoka.

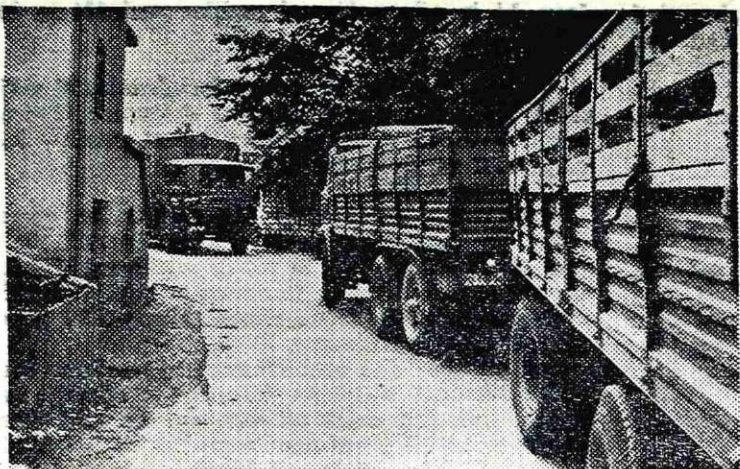
Seveda se postavlja vprašanje, kje je vzrok za takšno izredno konjunkturo in kako dolgo bo trajala. Odgovor na prvo vprašanje vidijo strokovnjaki v zahodnoevropskih državah in ZDA v močnem porastu življenjskega standarda na svetu. S tem naraščajo tudi potrebe po različnih

tehničnih dobrinah, istočasno pa tudi potrebe za gradnjo raznih objektov kot so stanovanja, ceste in podobno. Vse to pa zahteva več železarskih proizvodov in naročila iz dneva v dan naraščajo.

Drugo je vprašanje, kako dolgo bo ta izredno ugodna situacija trajala. Tu si strokovnjaki niso povsem enotni. Več ali manj računajo do sredine leta 1970, morda tudi dalj. Vendar je težko na tem področju prognozirati, ker lahko vpliva na tako ali drugačno spremembo mnogo dejavnikov, ki jih je danes nemogoče popolnoma predvideti.

To konjunkturo čutimo tudi na jugoslovanskem tržišču. Takšnega pritiska kupcev kot je danes, že dolgo ne pomnimo. Naša naloga je, da situacijo izkoristimo in proizvedemo čim več tistih izdelkov, ki jih kupci potrebujejo. Pri tem moramo paziti na našo solidnost pri dobavnih rokih in kvaliteti. Kajti zavedati se moramo, da tako visoka konjunktura ne bo večna. Zato je treba s korekturnim poslovanjem danes zadržati kupce tudi za jutri, ko ne bodo kupci iskali nas, temveč mi njih!

K

Srečanje dveh tovornjakov v Mostah in predno se bosta z manevri izognila drug drugemu, se bo za njima nabrala dolga kolona vozil.

Cesta še ta mesec, most čez Završnico septembra

V Mostah pri Žirovnici je oktobra lani GIPPOS začel graditi novo cesto. Za GIPPOS dela izvajajo SGP SAVA Jesenice, Kovinar Jesenice, Cestno podjetje Kranj in Metalka Maribor. Investitorja sta cestni sklad SRS in skupščina občine Jesenice.

Po pogodbi bi se že morali voziti po novi cesti in prek obeh novih mostov. Zdaj je vsem jasno, da se bomo po ovinkih v Mostah vozili še do septembra. Predstavnik SGP Sava so povedali, da so zaradi sporne odškodninske zadeve okrog stebra št. 3 zamudili 103 delovne dni. Z dobrim delom so zamujene dneve skrajšali od 103 na 83 dni. Samo pridnim delavcem se moramo zahvaliti, da so steber zgradili v 26 dneh, čeprav so prvotno planirali 47 dni. Ne moremo tudi mimo okolnosti, da letošnjo zimo in sploh do sedaj vreme gradi-

teljem ni bilo naklonjeno in da sta sneg in dež čisto zavirala delo.

Sicer pa je največ težav povzročil drugi steber. Ta je najvišji, saj je visok 32 metrov. Graditi so ga začeli sredi decembra. Ko so za temelje stebra izkopali jamo, je začel pritiskati zemeljski plaz, pa tudi talna voda se je pojavila v jami. Skupina delavcev je delala noč in dan, celo na Silvestrovo in novo leto. 3. januarja je bil steber postavljen, delavci pa so dobili po 100 N din nagrade.

Po najnovejših podatkih se bomo po novi cesti in prek mostu v Ratibovcu vozili še ta mesec. Glavni problem pa s tem ne bo rešen. Novi 140 m most prek Završnice bo dograjen šele septembra, morda zadnje dni avgusta. Šele tedaj v Mostah ne bo zastojev v prometu. J. Vidic

Trgovsko podjetje Rožca je dobila nove - moderne trgovske prostore na Plavžu

V sklopu centra na Plavžu (pri Čufarju) je SGP Sava, po načrtih blejskega urbanističnega zavoda, zgradilo nov moderen trgovski trakt, kjer je podjetje Rožca, ki je investitor, odprla danes 11. julija nov del samopostrežne trgovine, že poleg obstoječe.

V novem trgovskem traktu je 113 m² prodajnega prostora, 360 m² pa merijo nova skladišča. Tako ima zdaj samopostrežna trgovina pri Čufarju skupno 272 m² čistih prodajnih prostorov in 500 m² skladišč. Nov del samopostrežne trgovine je opremljen z novo moderno opremo, z dodatno novimi štirimi hladilnimi vitrinami, hidravličnim dvigalom in hladilno komoro. Za zaposlene pa je urejen in lepo opremljen poseben prostor za počitek.

V novem delu samopostrežne trgovine bodo prodajali predvsem mesne delikatese, kruh, mleko ter sadje in zelenjavo, v starem delu pa bo odslej večja izbira ostalega blaga potrebnega za gospodinjstvo.

Celotna vrednost novo zgrajenega objekta skupaj z opremo in stroški zunanje ureditve, ki pa še ni konča-

na, znaša čez 100 milijonov S dinarjev.

Kolektiv podjetja Rožca je z novim objektom omogočil zlasti prebivalcem Plavža, da bodo pri nakupu imeli še večjo izbiro raznovrstnih življenjskih potrebščin in drugega blaga, zagotovo pa bodo tudi hitreje in solidneje postreže-

ni. Hkrati pa zagotavljajo, da bodo tudi cene konkurenčne.

V prostoru, kjer so do sedaj prodajali sadje in zelenjavo, pa nameravajo v naslednjih mesecih urediti prav tako moderno slaščičarno in mlečno restavracijo, ki jo prebivalci zlasti mladina Plavža nedvomno potrebuje.

Danes je trgovsko podjetje Rožca odprlo novi — moderni trakt trgovine pri Čufarju.

Dopisujte v Železarja

Jože Rozman 10 let krajevnne samouprave

Formiranje krajevnne samouprave

Obsežen teritorialni obseg novih velikih občin je nujno zahteval organ, v katerem bi občani sami na kar najbolj demokratičen način urejali in reševali svoja drobna gospodarska, socialna, pa tudi druga vprašanja. Tako smo leta 1959 po vsej državi postavili temelje stanovanjskim skupnostim, pet let kasneje pa jih preimenovali v krajevne skupnosti. Ta drugi naziv tudi bolj ustreza samemu načinu dela in nalogam tega krajevnega samoupravnega organa.

Za območje občine Jesenice je bilo formiranih 11 stanovanjskih skupnosti, za mestno območje pet in sicer za naselje Plavž, Savo, Javornik — Koroško Belo, Hrušico in Podmežakljo, izven mesta pa: Rateče, Kranjska gora, Dovje — Mojstrana, Planina pod Golico, Blejska Dobrava in Žirovnica. Za večjo uspešnost dela je bil postavljen koordinacijski odbor, katerega so sestavljali predsedniki in tajniki stanovanjskih skupnosti. O delu tega odbora nekaj več kasneje. V tem sestavku bi se zadržal samo pri delu Stanovanjske oz. Krajevnne skupnosti Podmežaklja.

Že zaradi sodelovanja s politično organizacijo SZDL ter ostalimi množičnimi organizacijami, so stanovanjske skupnosti dobile enak delokrog dela,

kakršnega so imeli krajevni odbori SZDL. Stanovanjska skupnost Podmežaklja je tako v svojo dejavnost zajela naselje na desnem bregu Save od Strelišča pa vse do železniške postaje Kočna. Na levem bregu pa naselje Stara Sava s Skladiščno ulico, Fužinsko cesto in Prešernovo cesto do porušene mostu proti Jesenicam.

Struktura kraja in njegov razvoj

Pri opisu prebivalstva, kakor gospodarske strukture kraja oziroma naselja se bom poslužil besed iz poročila prvega predsednika sveta Stanovanjske skupnosti Janka Smoleja, ki je na zboru volivcev leta 1961 dejal: »Osebnost kakor gospodarska struktura naselja Podmežaklja je mnogo bolj siromašna kakor npr. na Plavžu, pa tudi v drugih stanovanjskih skupnostih. Prav zato bo terjalo delo v tej smeri mnogo več naporov, ker so glede vsega tega pogoji znatno slabši, tako v pogledu sestava prebivalcev, kakor ostalega.

Zelo smo namreč siromašni v pogledu raznih intelektualnih poklicev. Prevladujejo delavci z gospodinjstvi in upokojeanci. Slednjih imamo namreč čez 250. Pa tudi mladine ni malo. Posebno v naselju Nikšič.

Naselje na levem bregu Save tj. Skladiščna, Fr. Prešerna in Fužinska je zelo staro, isto velja za spodnji del naselja na Cesti 1. maja. Hiše so sta-

re in kakor naš celotni stanovanjski fond v občini slabo vzdrževane, tako v zasebni kot v družbeni lasti.

Naselje je imelo leta 1960 2.660 prebivalcev s 760 družinami in nekaj nad sto samcev. Po spolu in starosti je struktura naslednja:

moških	800
žensk	850
otrok	276 do 6. leta starosti
otrok	370 do 14. leta starosti
mladine	304 od 15. do 18. leta starosti
skupaj	2.660 prebivalcev

To število pa se je do leta 1967 oz. 1968 znižalo na 2400 prebivalcev z nekaj samci in 645 družinami.

Predno bi nadaljeval z opisom dela Stanovanjske skupnosti Podmežaklja oz. Krajevnne skupnosti, še nekaj podatkov o nastanku tega naselja. Ozka dolina med Mežakljo in Mirco ima zelo skopo odmerjen prostor za gradnjo stanovanjskih hiš. Z razvojem železarne na Jesenicah se je razumljivo stalno večalo tudi število prebivalcev. Tako so delavci bivše KID zaposleni v bližnjem kamnolomu prvi začeli graditi skromne stanovanjske hiše, tudi na desnem bregu Save. Seveda gradnja ni bila lahka. Skalnati teren je zahteval mnogo truda in dela, da je nastal potreben prostor za gradnjo hiše in pozneje še majhnega vrtička. Pridne roke delavcev, ki so tedaj delali v tovarni še po 12 ur dnevno, pa so kljub temu premagale tudi to oviro in tako

Partizansko slavlje na Sedecalah

Za letošnji dan borca je odbor krajevne organizacije ZZB NOV Dovje — Mojstrana pripravil partizansko srečanje na Sedecalah, združeno s komemoracijo ob 25-letnici likvidacije kurirske stanice GT-19. Strah, da bodo odročni kraj in karavanške strmine privabile le malo ljudi, se je že v zgodnjem jutru izkazal za odvečnega. Že ob devetih dopoldne se je na samotni Sedučnikovi kmetiji zbralo nekaj sto ljudi, ki so se potem v dolgi koloni zvrstili na poti do nekdanje kurirske postaje GT-19.

Komemoracija ob spominski plošči na kraju, na katerem so Nemci 5. avgusta 1944 ob nenadnem napadu razmesarili šest kurirjev, je bila sredi zelenih gozdov visoko v Karavankah prav gotovo enkratno doživetje. S krajšim govorom je počastil padle kurirje predsednik odbora KO ZZB NOV Dovje — Mojstrana Anton Pretnar, nato pa je mladinka Metka Svoljšak doživeto orisala dogodke, kakor so potekali 5. avgusta 1944. leta. Ko je v svoji pripovedi prišla do trenutka, ko so Nemci napadli kurirje, je v resnici z vseh strani zagrmelo in zapokalo. To je bil učinkovit prispevek vojakov in starešin JLA. Sledil je recitativ mojstranskih pionirjev pod vodstvom učiteljice Verice Gartner in Marice Ličof, svečanost pa je zaključil pevski zbor Jeklarji. Njih borbena pesem pod dirigentsko roko Poldeta Ulage je vsem navzočim priključila v spomin čase našega narodno-osvobodilnega boja.

Na Sedecalah je med tem odlična »intendantska« skupina Alojza Rekarja že vse pripravila za pogostitev sodelujočih vojakov, pionirjev in pevcev, gospodar pa je odprl svojo kmečko shrambo in strekel gostom z domačo pijačo in jedačo. Ljudje so se kar naprej prihajali, kajti za

14. uro je bil napovedan nastop češkoslovaške folklorne skupine Mladi, ki je bila tiste dni v gosteh pri srednješolskem pevskem zboru p. v. Janka Pribošiča. Le-ta je v njihovem imenu rad obljubil sodelovanje na partizanskem srečanju.

Njihov nastop je bil poglavje zase. Plesali so na travi pred polnim kozolcem sena, vendar tako odlično, kot da so na najbolj gladkem odru. Takšnega toplega stika med publiko in izvajalci, kakršnega smo doživeli na Sedecalah, najbrž ne bomo srečali tako

(nadalj. na 15. str.)

Delovodja in trije čistilci cest s svojim orodjem

Akcija za čistočo! Kaj so povedali o čistoči Jesenic cestarji in čistilci cest

Pri občinski skupščini na Jesenicah so se z vso resnostjo zagrizli, da bi se na Jesenicah kot tudi v drugih krajih občine povečala red in čistoča. Zanimalo nas je, kaj o tem mislijo tisti, ki poklicno skrbijo za odstranjevanje smeti in nesnage po Jesenicah.

Ko so drugi zjutraj ob šestih odhajali na delo, so se oni vračali z dela. Pet jih je, čistilcev cest na Jesenicah: Anton Hrovatin, Pavel Kren, Janko Moguš, Erniš Iranović in Ivan Komadina ter spadajo v skupino za vzdrževanje in čiščenje cest pri podjetju Kovinar Jesenice. Ta dan je bil z njimi še delovodja Lovro Mlakar, ki sicer skrbi za vzdrževanje in posipanje makadamskih cest na Jesenicah. Povedali so, da so zadolženi za čiščenje smeti na vseh asfaltiranih cestah na Jesenicah.

»In kje je največ smeti?«

Dejali so, da jih največ najdejo pred kinom Radio, pred

Kazino, na vseh avtobusnih postajah, v novem podvozu in pred trgovinami. Največ prglavic jim dela razstresen gramoz, premog in drug material na cesti v ovinku pri kavperjih Železarne. Tam se vsem voznikom, ki imajo tovornjake preveč naložene, material posipa na tla, pa stacija in pločnik vsak dan zelo zanemarjena. Povedali so, da je kar se trgovin tiče, največ smeti pred Čufarjem, pred trgovino pri Kobalu in v zadnjem času tudi pred Supermarketom nasproti železniške postaje. Čeprav bi moral vsak lastnik pločnik sam očistiti, so povedali, da jih največini čistijo oni. Izjema pri tem je pločnik pred železniško postajo, ki ga postajne snažilke vsak dan sproti pometajo.

»Kako pa je s pranjem cest?«

Rekli so, da vse ceste in pločnike operejo spomladi, ko odstranijo z njih pesek, ki so ga pozimi posipali ob poljedici.

»Kaj pa koši za smeti?«

Tov. Mlakar je menil, da jih je odločno premalo. Večje trgovine bi morale same poskrbeti, da bi bili pred vhodi v trgovino. Kupci namreč kupljeno že kar pred vrati odvijajo, zavitke pa odvržejo. Tudi pri novih avtomatih ni nobenega. Ko ni pouka, je tam okoli sicer malo bolje, ko pa se prične pouk, pa je okoli avtomatov žvečilnega

gumija dobesedno nastlano.

»In vaše orodje?«

V glavnem imamo metle in lopate ter dokaj pripravne posode na lahko prevoznih vozičkih. Imamo sicer tudi stroj za pobiranje smeti, ki pa je trenutno v popravilu.

»Ali bi bilo morda s pranjem cest manj dela?«

Ne bistveno! Za to pa tudi vode ni dovolj, saj jo še za gospodinjstva primanjkuje. In dokler ne bo urejen vodovod s Peričnika, o tem ne moremo razmišljati. Sicer pa je pri nas tako pogosto dež, da nam pri tem tudi to pomaga.

»Ali čistilci vedno delajo samo ponoči?«

Od maja do septembra je to zaradi velikega prometa na cestah nujno. Od septembra do maja pa delajo od 6. do 14. ure.

»In koliko zaslužijo čistilci?«

Okoli 60.000 S din se vrti njihov osebni dohodek.

»Kdo pa so pravzaprav čistilci?«

Pretežno starejši ljudje, doma so največ iz Pomurja, kjer imajo tisti, ki so poročeni, tudi svoje družine.

»Kaj menite v zvezi z akcijo za čistočo na Jesenicah?«

Na to niso imeli nič posebnega odgovoriti. Menili so samo, da bi bilo zanje mnogo bolje, če bi vsak odvrzel tudi majhen kosček papirja, tudi cigaretni ogorek, pa tudi vžigalico tja, kamor sodi.

Spravili so svoje metle in vozičke za smeti v shrambo za orodje in ko so drugi vstajali, so oni legli k počitku, da bodo naslednjo noč zopet čistili vse tisto, kar je bilo podnevi odvrženega na nepravno mesto.

B.

je v letih od 1890 do 1910 nastalo naselje, katerega nekateri še danes nazivajo Kurja vas. Težko življenje je namreč prisililo takratne prebivalce, da so redili kokoši pa tudi koze. Koze so bile skoraj pri vsaki hiši, kljub prepovedi gozdne uprave bivše KID. Šele po prvi svetovni vojni se je podoba tega naselja nekoliko spremenila. Skalnati in pašniški teren je začel dobivati novo in lepšo podobo. Nastalo je lepo naselje z novimi ulicami: Janševo, Mencingerjevo, Čopovo, Fr. Jerala, Medvedovo in Hirsko.

Tovarniški delavci so si postavili lepe dvostanovanjske hišice z ličnimi vrtovi in drevjem. V tem času je nastajalo tudi novo naselje na gozdnatih jasih med reko Savo in železniško progo proti Bohinju. Le škoda, da v estetskem pogledu ta del naselja ni najbolj posrečen. Od železniškega podvoza navzdol proti Blejski Dobravi je namreč zemljišče oziroma tedaj še gozd, spadalo pod katastrsko občino Gorje. Seveda se občina že pri izdaji lokacijskega dovoljenja za gradnjo in gradbenih dovoljenjih ni mnogo zanimala, kako se hiše postavljajo in grade. Tako so le-te nametane, kakor je komu bolj kazalo, brez vsake prave urbanistične ureditve. Tako sem sicer v bežnih obrisih podal sliko našega lahko rečemo prvega strnjenega delavskega naselja, katerega podoba so s svojimi žuljavimi rokami krojili naši očetje. Reči bi morali samo to, da našim očetom ni bilo postlano z rožami, marveč s kamnito goličavo, katero so po 12-urnem težkem delu v tovarni spreminjali v ravnice, da so si postavili skromne domove.

Mladi rod Podmežakljo in njegova aktivnost

Tako je v naselju Podmežaklja, kakor ga danes imenujemo, začel rasti nov rod mladih delavcev, ki je bil v pogledu društvenega udejstvovanja izredno aktiven. Prav mladina tega kraja je na Jesenicah odprla vrata raznim panogam športne dejavnosti. Tu se je gojil nogomet, zimski šport, smučanje, sankanje itd. Tako imenovana Mojstrana z ogromnimi košatimi bukvami je dajala prijeten hlad in zatočišče prvim športnikom pri njihovem športnem udejstvovanju. Prav naselje Podmežaklja (prej Kurja vas) je dala vrsto odličnih športnikov celo mednarodnega slovesa. Ta športna tradicija je dala moč in vzpon tudi našim drsalcem na ledu, kateri so v tej panogi športa dosegli zavidljive uspehe. Tako je tu zrastel nov rod delavcev — športnikov, igralcev, godbenikov in drugih, kateri so dokazali vso sposobnost in tvornost takratne delavske mladine. Pa poglejmo, kako se je odvijalo življenje pod novoustanovljeno krajevno samoupravo.

Prvi koraki krajevne samouprave

Leta 1959 na jesen se je začelo. Krajevni odbor SZDL je dobil nalogo, naj za potrebe terena ustanovi stanovanjsko skupnost. Krajevni odbor SZDL, ki je tedaj praktično sestavljal tri terene in sicer: Staro Savo, Kamnolom in Podmežakljo, je sklical zbor volivcev in postavil temelj tej novi družbeni formaciji.

Na prvem zboru občanov so bili na predlog terenskega odbora SZDL predlagani in v svet Stanovanjske skupnosti izvoljeni: Peter Gasar, Albin Noč, Mimi Čarmi, Ludvik Torkar, Anton Pavšič, Miro Abram, Filip Koželj, Robert Sinkovec, Anton Kokalj, Ivan Pesjak, Martin Skomavec, Janko Čemažar, Smeil Mušič, Janko Smolej, Viktor Štiherl, Valentin Lapajne, Ana Lipovec, Jurij Robič, Vito Ravhekar, Miha Pogačnik, Ivan Capuder, Stanka Hafner, Anton Svetlin, Vinko Ambrožič, Zvone Ažman in Albin Polk.

Na prvi konstituantni seji se je svet skupnosti konstituiral takole: za predsednika sveta skupn. je bil izvoljen Janko Smolej, za namestnika predsednika Miro Abram, za tajnika je bil imenovan Jože Rozman, v izvršilni odbor pa so bili izvoljeni: Albin Noč, Jurij Rabič, Anton Pavšič, Ivan Capuder, Miha Pogačnik, Filip Koželj in Anton Svetlin.

V finančno materialno komisijo: Peter Gasar, Zvone Ažman, Vito Ravhekar, Janko Čemažar in Vinko Ambrožič.

V socialno komisijo: Ana Lipovec, Viktor Štiherl, Ludvik Torkar, Robert Sinkovec, Anton Kokalj in Smeil Mušič.

V poravnalni svet: Valentin Lapajne, Mimi Čarmi, Stanka Hafner, Martin Skomavec, Ivan Pesjak in Albin Polk.

(dalje prihodnjič)

Razgovor z dosedanjim predsednikom ObZTK Bertijem Brunom

Berti Brun je član izvršnega odbora občinske zveze za telesno kulturo Jesenice od njene ustanovitve dalje, od leta 1961 do leta 1969 pa je bil njen predsednik. Letos pa je odklonil ponujeno mu mesto predsednika zaradi drugih obveznosti. Ker bodo člani ObZTK ponovno razpravljali o tem, komu zaupati mesto predsednika, šele jeseni, je privolil, da bo v tem času vseeno opravljal podpredsedniške posle kot predsednik skupaj z izvoljenimi člani sekretariata. Ker ima prav on največ zaslug za uspešno delo ObZTK smo ga prosili za nekaj odgovorov.

Predlog, da ponovno prevzamete mesto predsednika ObZTK ste odklonili, ker ste postali predsednik občinske konference SZDL. Boste tudi s tega mesta lahko pomagali telesni kulturi?

Na vsak način je mesto predsednika obč. konference SZDL tako, da tudi na tem mestu lahko uveljavim svojo subjektivno vlogo. Zato menim, da bom tudi na ta način neposredno sodeloval in vplival na bolj kvaliteten in homogen razvoj telesne kulture kot tudi vseh ostalih družbenih dejavnosti.

Imate največ zaslug za reorganizacijo tekmovalnega smučarskega športa v občini. Ste osebno s tem zadovoljni?

Sama reorganizacija, ki so jo v integracijske procese tudi na področju telesne kulture, je dosegla svoj namen. K temu smo pristopili po reformi, ko so se občutno podražile vse športne usluge — tekmovalnja, rekviziti, vzdrževanje objektov, da o gradnji sploh ne govorimo. Ti integracijski procesi pa še niso zaključeni, kajti dokončno oceno o tem naj bi dale osnovne organizacije — klubi, ki so neposredni izvajalci teh procesov — npr. smučarski klubi.

Kako bi vi rešili financiranje telesne kulture?

Predvsem v iskanju novih virov in z bolj racionalno potrošnjo finančnih sredstev, ki so namenjena za telesno kulturo. Sistemsko je financiranje v naši občini urejeno prek sklada, ki je baza financiranja. Le-to pa se ureja tudi prek patronatov delovnih organizacij, katerih delež pa ni dovolj finančno izdaten, da bi pokrival celotne potrebe tekmovalnega in vrhunskega športa. V tej smeri je nadaljevanje s prizadevanji, da bi bilo čimveč del. organizacij prisotnih pri financiranju. Zelo pomemben vir pa so še lastna sredstva, ki jih pridobije organizacije v raznih oblikah. To so reklame, podporno članstvo in tudi dohodek od prireditve, ki mora postati bolj odločen lastni vir. Priljubljenost športne panoge naj se kaže tudi v tem, koliko so njeni privrženci pripravljeni prispevati zanj kot podporni člani kluba.

Nekoč ste omenili tudi samofinanciranje. Mislite, da bi se potem še vedno toliko mladine lahko udeleževalo v športu?

Samofinanciranje naj bi se uveljavilo pri nekaterih panogah, ki so sicer tekmovalnega, so pa predvsem rekreativnega značaja. Mislim, da bi bilo prav, da pri teh pride do samofinanciranja — npr.

kegljanje na ledu, balinanje itd., pri katerih se ta način delno že uveljavlja.

Vi ste za ukinitve dragih strokovnih zvez ter za ustanovitev večjega števila občinskih in medobčinskih tekmovalnj. Se vam ne zdi, da večina športnikov teži za tem, da bi sodelovali v čimvišjem in s tem tudi v čim kvalitetnejšem tekmovalstvu?

To je res. Vendar zaradi materialnih in finančnih sredstev takih ciljev ni možno vedno uresničevati. V višjih tekmovaljih naj bi sodelovali v panogah, ki so stvar širšega družbenega interesa. Vsi ostali športi, ki so po svojih uspehih manj vrhunski, pa naj bi težili k večji množičnosti, ker je to baza in pot k vrhunskim dosežkom. Zato tudi menim, da so občinska in medobčinska tekmovalnja spodbudna za vrhunske dosežke. Upoštevati pa moramo tudi specifične razmere v naši občini glede na geografski in materialni položaj ter glede na to, kakšno usmeritev kaže naša mladina.

Strokovne zveze pa so že dalj časa kamen spotike športnim delavcem glede na vlogo, ki so jo te zveze preživele. Nekdaj je bila vloga strokovnih zvez v drugačnem položaju, ker so usmerjale tudi del finančnih sredstev na klube. Že dalj časa pa je res, da se sredstva za telesno kulturo ustvarjajo v delovnih organizacijah in prek občinskih skupščin, zato je tudi vloga teh zvez strokovno, organizacijsko in tudi vsebinsko preživela. Zaenkrat obstajanje teh zvez pomeni samo podpiranje teh forumov v obliki dragih tekmovalnih in sodniških taks, v bistvu pa v ničemer ne prispevajo in ne vplivajo na razvoj tekmovalnega športa v občini. Teža in odgovornost razvoja tel. kulture sta na občinskih športnih zvezah in predvsem na aktivnosti osnovnih organizacij. Zato športni delavci

na Jesenicah menimo, da bi se pri zvezi za telesno kulturo Slovenije formirale ustrezne strokovne komisije in da bi na ta način dobili mesto v teh komisijah tisti športni delavci in klubi, ki so neposredno zainteresirani za organiziranje tekmovalnega sistema.

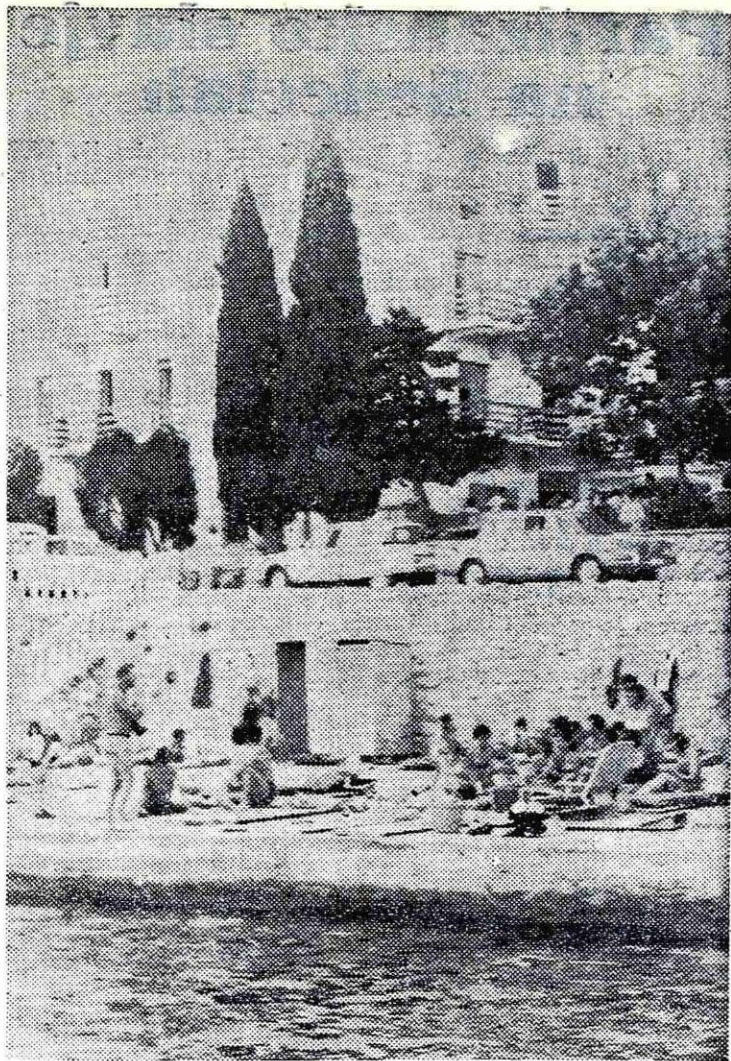
Ali mislite, da SOB Jesenice dovolj skrbi za telesno kulturo, posebno še glede športnih objektov?

Menim, da je bil na področju razvoja telesne kulture narejen precejšen kvaliteten in kvantitativni napredek. Zdi pa se mi, da zaostajamo pri gradnji športnih objektov, če se primerjamo z drugimi občinami. Morali bi zgraditi manjše objekte, rekreacijske površine, pokriti kopališče, ter dograditi ključni objekt — pokrito športno kulturno dvorano. Pri šolah bi bilo treba zgraditi igrišča in telovadnice, saj zato naleto na probleme, ki imajo ključni vpliv na kvaliteto pouka telesne vzgoje. Vendar pa to ne more biti samo skrb občine, marveč tudi ostalih dejavnikov, predvsem delovnih organizacij, ki bi morale bolj misliti na udeleževanje in razvedrilo članov svojega kolektiva.

Zdi pa se mi, da je večji problem v tem, da imamo v naši občini nekatere del. organizacije, ki imajo razvito svojo dejavnost, žal pa moramo ugotoviti, da nekatere od teh del. organizacij žanjejo le dohodek, ne sejejo pa ničesar ali pa zelo malo. Naj naštejemo samo nekatere od teh: Gradis, Projekt, Izolirka, Metalka, Metalna in še nekaj manjših podjetij. Te podatke navajam zato, da bi s tem opozoril na ta problem, ker je nepravilno žeti tam, kjer drugi sejejo.

Poleg tega pa je še vedno odprto vprašanje tekočega vzdrževanja športnih objektov kot tudi gradnja novih. Zavod za vzdrž. športnih objektov ni v stanju za lastnimi dohodki pokrivati vseh potreb, ker je vedno bolj obremenjen z družbenimi prispevki. Vsekakor pa je zavod uspešno odigral svojo vlogo in pomeni pri vzdrževanju objektov sistemsko rešitev zlasti, če bi prevzel vzdrževanje vseh objektov v občini ob

(nadalj. na 15. str.)

Naš počitniški dom v Crikvenici vas čaka v »novi obleki«

Crikvenica je dobila »novo obleko«

Precej časa in dela je bilo treba, da je počitniški dom v Crikvenici dobil novo obleko. Celotna dela so po prvih neuradnih izračunih znesla okoli 30 milijonov S din, kar dovolj za čas, ko nam na vseh koncih manjka denarja. S tem denarjem so preuredili dobrišen del doma, tako da na prvi pogled izgleda kot nov. Tudi notranjost je lepo preurejena. Vzidali so nova vrata in okna z roletami, delno pa so preuredili tudi okoli. Poč. bifeja je komično dobilo svoj prostor tudi stranšče. V domu in bližnji okolici je precej novosti, katere se spodobijo za tak lokal. Šibka točka je še vedno prehod čez cesto do plaže. Ta problem bo treba rešiti čimprej. Pri prečkanju ceste lahko pride do hude prometne nesreče. Predlogov je več. Verjetno bi bil res najboljši prehod pod cesto, v zimskem času pa bi ta prostor služil za shranjevanje desk, ki jih je vedno manj in tobogana, ki je zelo potreben popravila, drugače bodo kmalu imeli kirurgi polne roke dela.

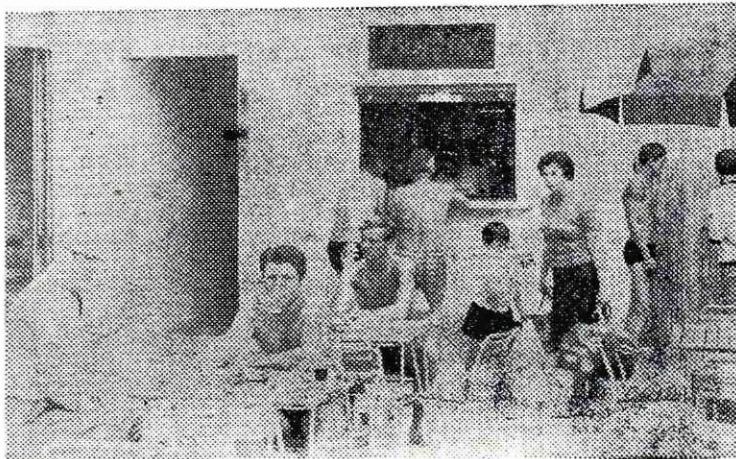
Osebe, ki streže 65 gostom, kolikor jih je v eni izmeni, je rečej pomlajeno, toda žal ni tako ekspektivno kot smo vajeni v preteklih letih. Vso pohvalo pa zasluži kuhinja, ki skrbi z obilno in okusno hrano, da lačni želodci po napornem kopanju le preveč ne krulijo. Čistoča v sobah pa kliče z velikim SOS. Prahu je povsod dovolj, tako da

človek včasih pomisli, ali sem še vedno na Jesenicah. Tudi parket po sobah prav hrepeni po čiščenju in parketni pasti. Nekoliko v opravičilo, več pa v opozorilo: z malo truda in dobre volje bi se te malenkosti dale povsem odpravili. Dopustniki naj ne hodijo v sobe z mokrimi obuvami ali pa bosi. Svoje kopalne obleke naj slečejo že na plaži in ne v sobah. Sobarice naj včasih le uporabijo čistilna sredstva, ki ščitijo in čistijo parket. Zavedati se moramo, da le s skupnimi močmi lahko ohranimo skupno imovino, ki je sedaj zelo lepa in nova.

Cene so proti prejšnjim sezonam nekoliko narasle in to v domu, še bolj pa v bližini okolici. To najbolj prizadene dopustnike, ki s skromnimi denarci hočejo preživeti odih v domu. Škoda je le, da je za počitek in oddih treba vedno globlje seči v žep, seveda pa zato gost zahteva solidno, če že ne odlično postrežbo. Vedeti namreč moramo, da so se cene penzionov v domu močno približale hotelskim C in B kategorije v Crikvenici na južnem Jadranu in na Ohridu pa celo hotelom A kategorije.

Toda kljub vsem ter črnim pikam pa celotno osebje doma Crikvenice zasluži vso pohvalo, saj v teh vročih dneh skuša ustreči vsem željam gostov, ki redno ali izredno pridejo na oddih v Crikvenico.

Polde Karlin

Začetek je krmežljiv, mogoče bo konec boljši

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

12. in 13. julija amer. barv. film TOBRUK, v režiji Arturja Hillerja, v glavni vlogi Rock Hudson, ob 17. in 19. uri.

14. julija jug. barvni film MARŠ NA DRINO, v režiji Žika Mitrovića, v glavni vlogi Ljuba Tadić, ob 19. uri.

15. in 16. julija ital. barvni CS film PET MASČEVALCEV, v režiji Alda Floria, v glavni vlogi Gai Madison, ob 19. uri.

17. julija jug. film KOZORA, v režiji Veljka Bulajića, v glavni vlogi Bert Sotlar, Ljubiša Samardžić, Milena Dravić, ob 19. uri.

18. julija franc. barvni CS film SAMPANJSKI MORILCI, v režiji Cloda Chabrola, v glavni vlogi Antony Perkins, ob 17. in 19. uri.

19. julija amer. barvni film CHUKA, v režiji Gordona Dagleasa, v glavni vlogi Rod Taylor, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

12. in 13. julija ital. barvni CS film PET MASČEVALCEV, ob 18. in 20. uri.

14. in 15. julija amer. barv. film TOBRUK, ob 18. in 20. uri.

16. julija jug. film KOZARA, ob 18. in 20. uri.

17. in 18. julija jap. barvni CS film INVAZIJA IZ VESOLJA, ob 18. in 20. uri.

19. julija šp.-ital. barvni film CENA ENEGA ČLOVEKA, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

12. julija šp. barvni film KO TEBE VEČ NE BO.

13. julija amer. ital. barvni film NEPREMAGLJIVI.

17. julija amer. barvni film TOBRUK.

19. julija jap. barvni CS film INVAZIJA IZ VESOLJA.

Kino ŽIROVNICA

13. julija španski barvni film KO TEBE VEČ NE BO.

16. julija amer. barvni film TOBRUK.

20. julija ital. barvni CS film PET MASČEVALCEV.

Kino KRANJSKA GORA
12. julija ital. barvni film OSAMLJENEC IZ NEVADE.

13. julija jap. barvni CS film INVAZIJA IZ VESOLJA.

17. julija ital. barvni CS film PET MASČEVALCEV.

19. julija amer. barvni film TOBRUK.

Partizansko slavlje na Sedelcah

(nadalj. s 13. str.)

kmalu. Gledalci so nagajevali s spontanimi aplavzi nastopajočih ob slehernem zahtevnejšem koraku njihove točke. Posebne pozornosti in toplega sprejema so bili deležni najmlajši plesalci z valaškami. Ob koncu nastopa je bil pozdrav publike tako topel in prisrčen, da so lahko mladi Čehi živo občutili prijateljsko čustvo in bratsko naklonjenost naših ljudi.

Potem pa je zapela harmonika; ljudje so zaplesali ali pa se umaknili na tovariške pomenke. Spomini so oživel...

Organizatorji partizanskega srečanja na Sedelcah so se zares potrudili, zato jim je treba izreči vse priznanje, kajti vse je teklo natanko po načrtu. Najboljši dokaz za to je bila zahteva številnih obiskovalcev, da je treba to srečanje vsako leto obnoviti. Postane naj tradicija.

J. S.

Razgovor z Bertijem Brunom

(nadalj. s 14. str.)

ustrezni pomoči delovnih organizacij in občinske skupščine.

Ta orientacija je tudi najbolj perspektivna, če upoštevamo razvoj turizma v občini kot enega najpomembnejših gospodarskih dejavnikov in bi bilo smotno povezovati turizem, športno dejavnost in športne objekte kot širši družbeni interes.

Spregovoriva še o večnem vprašanju pokritega drsališča. Kako bi se dalo to rešiti?

To je odprto vprašanje, od katerega rešitve je odvisen napredek jeseniškega hokeja, umetnega drsanja pa tudi nekaterih športnih panog letnega značaja. Koristi od takega objekta pa bi imele tudi neposredni kulturni in gospodarski pomen. Pri gradnji tega objekta smo verjetno že zamudili precej časa, ki je

vsak dan bolj dragocen. Vendar pa vsa upanja še niso splahnela. Če sem objektivni, vidim rešitev v tem, da se športniki kot neposredni delavci potrudimo na svojih delovnih mestih in pomagamo ustvariti sredstva za ta objekt. To pa je precej odvisno tudi od finančne situacije Železarn. Ne smemo pa iskati rešitve vedno le pri Železarni. To bi morala biti skupna, enotna akcija vseh delovnih in gospodarskih organizacij v občini. Upam, da se bo želja vseh naših športnikov in občanov le uresničila.

Kaj želite doseči v telesni kulturi?

Predvsem zgraditev športnega parka Podmežaklje in zgraditev manjših športnih objektov po krajih in naseljih v občini, ki bi služili za napredek in razvoj telesne kulture v občini.

Z.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transportne službe se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Jože Gorenjc
promet

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru OTK se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Gabriel Divjak
OTK

ZAHVALA

Sodelavcem strojnega vzdrževanja hladne valjarne — žičarne se iskreno zahvaljujem za darilo, ki sem ga prejel ob odhodu v pokoj.

Jože Kravanja

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru plavž in tovarniškemu odboru osnovne organizacije sindikata se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Roman Obid

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru plavža se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla v času bolovanja.

Milan Arčon

ZAHVALA

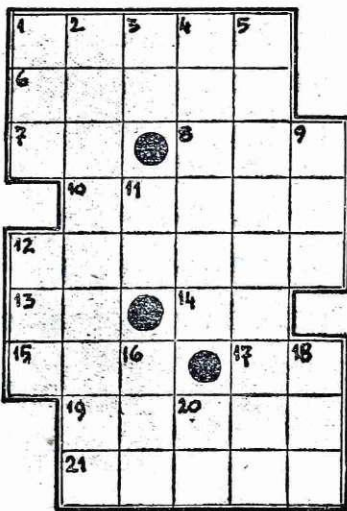
Tovarniškem odboru osnovne organizacije sindikata Železarn se najlepše zahvaljujem, ker nam je omogočil prijetno in zdravju koristno letovanje v Crikvenici. Prav tako se zahvaljujem za pozornost upravniku počitniškega doma metalurgov Nikolu Radiću, strežnemu osebju ter vsem ostalim.

V imenu upokojencev
prve izmene
Alojz Grohar

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transportnega vzdrževanja se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Jure Dujan
transport

POKLICNA INDUSTRIJSKA ŠOLA

pri železarskem izobraževalnem centru
JESENICE

PONOVO

RAZPISUJE

sprejem učencev za šol. leto 1969/70 za učenje naslednjih poklicev

— talilec v železarni	25 učencev
— valjavec v železarni	25 učencev
— ključavničar (splošni, orodni)	53 učencev
— kovinostrugar	10 učencev
(od tega štiri dekleta)	
— vodovodni instalater	6 učencev
— kovač industrijski	2 učenca
— električar (obratovni, instrumentarci)	30 učencev

Pogoji za sprejem so:

- dovršen osmi razred osnovne šole, lahko z negativno oceno iz tujega jezika ali s popravnimi izpiti (pogojen vpis)
- starost do 18 let
- telesno in duševno zdrav
- kjer bo prijav več kot je na razpolago učnih mest, bo preizkus znanja iz matematike odnosno iz ročnih spretnosti.

Šolanje traja tri leta

Naknaden sprejem v šolo za vse poklice bo 30. avgusta 1969. Oddaljeni lahko prenočijo v šolskem internatu.

Prijava:

Prijava pošljite na vodstvo šole najkasneje do 30. avgusta in ji priložite:

- spričevalo o osmem razredu osnovne šole
- rojstni list
- mnenje šole
- kratek življenjepis
- 2 znamki po 0,50.—
- 1 državni kolek za 0,50.—

V prijavi točno navedite izbran poklic. Za talilca in valjavca se lahko prijavijo učenci z nedovršenim osmim razredom osnovne šole. Pomanjkljivo izobrazbo bodo nadoknadili na šoli.

Ugodnosti:

Delovna organizacija, s katero lahko sklene učenec pogodbo, mu na osnovi veljavnih določil lahko prizna mesečno nagrado za vsa leta šolanja.

Železarna Jesenice izplačuje učencem na osnovi sedaj veljavnih sklepov naslednje zneske:

a) Za talilce in valjavce:

- I. letnik od 180.—230.— N din
- II. letnik od 210.—260.— N din
- III. letnik od 240.—290.— N din

b) Za ostale poklice:

- I. letnik od 90.—180.— N din
- II. letnik od 120.—220.— N din
- III. letnik od 140.—280.— N din

Višina nagrade v obeh primerih je odvisna od uspeha in izostankov. Tem zneskom se doda še gibljivi del nagrade, ki je odvisen od učinka dela učencev v učnih delavnicah.

Po zaključku šolanja imajo pogodbeno vezani učenci možnost zaposlitve v železarni Jesenice.

Za vsa leta šolanja prejme vsak 3 delovne obleke brezplačno.

Oddaljeni lahko stanujejo v šolskem internatu.

Posebno prijavo je potrebno poslati na naslov: Dom učencev železarskega izobraževalnega centra Jesenice.

Ravnateljstvo šole

KRIŽANKA

VOD.: 1. mesna jed, 6. obad, 7. kemični znak za aluminij, 8. trenutek, 10. oseba iz grške mitologije, 12. neko modro barvilo, 13. samo, 14. dva samoglasnika, 15. oče, 17. tebe 19. industrijsko mesto v Nemčiji, 21. mesto v Jordaniji.

NAVPI.: 1. reka v Rusiji, 2.

električna priprava za merjenje toplotnega sevanja, 3. kemični znak za američij, 4. redkejšo žensko ime, 5. grški filozof, 9. stvarnik sveta po verovanju starih Egipčanov, 11. kemični znak za radij, 12. strast, 16. starozidovski kralj, 18. število.

Skupni vzpon na Grossglockner (3798 m)

V dneh od 4. do 6. julija letos smo izvedli alpinisti in planinci gorenjesavskih planinskih društev zelo uspeli turi na Grossglockner in Gartnerkofel. Iz PD Javornik — Koroška Bela je bilo 10 udeležencev, iz PD Jesenice 7, PD Dovje-Mojstrana 5, PD Martuljka 8 in PD, GRS Rateče dva udeleženca.

Dne 4. julija smo se odpeljali prek Korenskega sedla mimo Beljaka, skozi Spittal do Lienza, kjer smo si v krajšem postanku ogledali središče lepega mesteca. Nadaljevali smo vožnjo do Kalsa (1325 m) v Vzhodni Tirolski, ki je izhodišče za pristope v skupino Glocknerja z južne strani. Ob zaselku Kals Taurer smo z vožnjo zaključili in nadaljevali vzpon po Teischnitz dolini do Stüdl koč (2802 m). Najbolj podjetni so zlezli še pred večerom na bližnjo Freiwand Spitze (2918 m). V koči so nas sprejeli zelo gostoljubno.

V soboto 5. julija smo že zelo zgodaj nadaljevali vzpon prek Ködnitz ledenika do najvišje ležeče gorske postojanke v Visokih Turah — Erzog Johaun koč na Adlersruhe (3454 m), kamor smo prispeli po dveurni zloži ni hoji. Nato je nadaljevala vzpon naveza za navezo prek strmih zasneženih vesin Kleinglocknerja (2783 m) na vrh Grossglocknerja (2798 metrov). Posebno doživetje za vse udeležence je bila pleza po ostri, grebenski rezi Kleinglocknerja in Glockner škrbine, kjer se na se-

verno in južno stran grezi ti-sočmetska globina.

Na vrhu smo veselo pozdravili navezo Brojan — Dovžan (PD AO Mojstrana), ki sta priplezala po zanimivem južnem Stüdl grbenu. Kar 26 udeležencev si je vse križem zadovoljno segalo v roke. Seveda smo morali večino, ki so bili prvič na vrhu, po gorniških pravilih »pretepsti« kar s cepinom. Sestav udeležencev je bil zelo pester, prevladovali so mladi gorniki, najmlajši je bil star le 15 let, navzočih pa je bilo tudi kar pet deklet, a tudi vitalnih upokojencev ni manjkalo. Dva od njih sta prekoračila že 60 let, stajarejši gornik Miha Robič iz Martuljka pa s svojimi 72. leti zasluži vso pohvalo »za doseženi uspeh«.

Sestopili smo po isti smeri nazaj do Stüdl koč. Za povratek do Kalsa smo si izbrali slikovito Ködnitz dolino, v kateri nudi gostoljubje Luckner - koč (2217 m). V to dolino vede precej strma in ozka cesta do višine 2000 m. Pestro gorsko cvetje in edinstveni pogled na mogočno piramido Glocknerja so nas spremljali na povratku. V Kalsu smo si namakali razsušena grla s tirolskim pivom.

Povratek! Nazaj prek Lienza in Oberdrauburga čez Ga-

ilberg sedlo (982 m) v Ziljsko dolino v Kötschack-Mauten. Že v mraku smo se umirili ob vasici Tröpolach, kjer smo prenočili v privatnih sobah, v avtobusu ali na — žagi. Nihče se ni pritoževal zaradi spanja — saj so pravi planinci skromni.

V nedeljo nas je »potegnil« avtobus na sedlo Nassfeld (1552 m) v vzhodnem delu Karnskih alp, ki se razvija v lep zimskošportni center. Nova cesta še ni dokončana, hoteli, penzion, žičnice, smučske proge — vse pa raste kot gobe po dežju. Avstrijcem moramo priznati, da vlagajo velike investicije za razvoj turizma.

Pa nam ni bilo dovolj Glocknerja! Povzpeli smo se še na Gartnerkofel (2195 m), ki je prav sedaj v pestrem alpskem cvetju vse do vrha. Temno-rdeče preproge rjastega sleča, zelo redko in zaščiteno vijoličasto cvetje vulfenic, veternice — vsega je v izobilju. Rahel dež in grmenje sta nas malo hitreje pregnala z vrha.

Sredi dne smo se srečni in razpoloženi vračali domov. Mislim, da ni pretiraval veteran Ražen iz Dovj, ki je dejal, da je bilo razpoloženje med vsemi udeleženci (mladimi in starimi) nad vse prisrčno. Lep primer enakopravnosti, prijateljskega sodelovanja planinskih društev in njihovih članov!

Janez Krušič

Pogled iz vrha Glossglocknerja na Kleinglockner (2783 m)

Določeno vodstvo

Na konstituantni seji predsedstva konference občinske zveze za telesno kulturo niso izvolili predsednika. Dosedanjji predsednik Berti Brun je zavrnil predsedniško mesto zaradi prezaposlenosti. Pristal je le na to, da sprejme mesto podpredsednika in da bo do jeseni, ko bodo ponovno volili predsednika, izvrševal predsedniške posle.

Predsedstvo konference športne zveze sestavlja 19 članov iz vseh krajev naše občine, in sicer: Metod Balderman, Janko Baloh, France Božič, Berti Brun, Milan Budja, Avgust Delavec, Karel Frančeskin, Franc Iskra, Janez Jenko, Teo Lipicar, Alojz Žerjav, Božo Pančur, Lado Petrič, Mato Podrekar, Ivko Šaksida, Greta Samar, Stane Sekne, Tone Šmitek in Mirko Špendal.

Sekretariat pa sestavljajo: Berti Brun, inž. Stane Sekne, Karel Frančeskin, Mirko Špendal in Metod Balčerman. Z.

Planinsko društvo Jesenice je organiziralo izlet v Zahodne Julijce. Ker smo si že dalj časa želeli ogledati ta predel, smo se izleta z veseljem udeležili. Vodja izleta je bil Jakec Čop, ki nam je s svojim pripovedovanjem odkrival lepote teh predelov in s prijetnimi šalami skrbel za dobro voljo.

Malo dalje od Rateč se končajo Karavanke in se pričnejo Karnske Alpe. Vmes so Vrata. Skoznje se vidi Dobrač. Ustavili smo se v Ovčji vasi. Peš smo šli skozi vas, da smo si ogledali njene značilnosti. Ogledali smo si grob Prešernovega strica in hišo, kamor je hodil na počitnice dr. Julius Kugy, ki je naredil mnogo za slovensko planinstvo, da so lepoto naših gora spoznali tudi drugi narodi. Na koncu vasi nas je čakal avtobus. Ta slikovita gorska vasica leži v začetku doline Zajzere. Ogledali smo si to dolino. Pot se vije po prodnatem dnu. V dolini začutiš hladni dih dvatisočmetske stene Poliškega Špika (Montaža), ki se v sklenjeni vrsti polic in kaminov dviga skoraj navpično nad dolino. Zahodni greben je podoben zmagju. Prečudovita je ta skalnata gmota. Hitro je bežal čas in morali smo se posloviti od te lepe doline. Vrnili smo se na glavno cesto in se peljali po dolini

Bele. Proti vzhodu se nam je odprla dolina Dunje, ki jo na obzorju zapira veličastna gmota Montaža. Ker je cesta

preozka nismo šli v dolino, čeprav smo imeli prvotno namen. Odpeljali smo se v Režijo. Radi bi šli do zadnje vasice, toda ovinek je bil preozek, ali pa avtobus predolg. Nekaj časa smo šli peš in medtem sem utrgal vejico planinskega sleča in jo za-

taknil za klobuk. V Klužah smo se odpeljali po dolini Reklanice do koč na Nevejskem sedlu. Od tam smo šli na planino Pecol. Po vsej tej planini so raztresene planšarske staje, ki so to zgrajene skoraj izključno iz grobo obdelanega kamna. Ta planina je tudi izhodiščna točka za Montaž, ki je od tu najlaže dostopen. Nad planino se bočijo Koštrunove glave, na drugi strani pa se razprostira Kaninsko pogorje. Tam Italijani gradijo žičnico. V zgodnji pomladi vsako leto priredijo tradicionalni Kaninski smuk.

Po vrnitvi s planine smo se peljali k Rabeljskemu jezeru. Gladina jezera je že ležala v senci zelenih smrek. Pogled je veljal še vrhovom Pet Špic in odpeljali smo se skozi Rabelj po dolini v Trbiž. Ob povratku domov so se vrhovi Mangarta in Ponc kopali v sivi megli.

Polni novih doživetij smo se vrnili domov z željo, da se še srečamo na enakih izletih.

Bogdan Bricelj

V Zahodnih Julijcih

POSEBNO OBVESTILO!

Zaradi na novo zapadlega snega se pohod železarjev na Triglav preloži na prihodnjo soboto in nedeljo, to je 19. in 20. julija.

Tehnični odbor za izvedbo pohoda pričakuje, da bo število udeležencev pohoda v preloženem roku še večje.

Tehnični odbor za izvedbo pohoda